

VASTINE

MUONION KUNTA
KUKASLOMPOLON ASEMAKAAVAN MUUTOS JA LAAJENNUS

Kukaslompolon asemakaavan muutos ja laajennus on ollut kaavaehdotuksena nähtävillä 20.1 – 20.2.2023. Kaavaehdotuksesta saatiin yksi muistutus osallisilta (yhteensä 10 allekirjoittajaa) sekä yhteensä seitsemän (7) lausuntoa. Kaavan laatijana olen tehnyt lausuntoihin ja muistutukseen vastineet. Asemakaavan yhteydessä laadittuun luontoselvitykseen liittyvät vastineet on laadittu yhteistyössä luontoselvityksen laatijan FM (biologi) Turkka Korvenpään (Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy) kanssa.

Lausunto / muistutus	Kaavan laatijan vastine
<p>Lapin ELY-keskuksen lausunto (7.2.2023):</p> <p>Kaavamerkinnot ja -määräykset</p> <p>ELY-keskus toistaa valmisteluaineistosta antamansa lausunnon kaavamerkintöjen osalta ja toteaa, että MRL 55 §:n mukaan asemakaavakartalla osoitetaan mm. rakentamisen määrää sekä rakennusten sijoitusta. Kaavamerkinnot ja -määräykset täsmäntävät kaavan oikeudellisia vaikutuksia ja niiden avulla voidaan merkittävästi vaikuttaa ympäristön laatuun. Siksi kaavamerkintöjen tulisi olla mahdollisimman yksiselitteisiä ja tulkintaepäselvyyksien välttämiseksi kaavamerkinnoissa olisi syytä käyttää ympäristöministeriön asemakaavamerkinnot ja -määräykset -oppaan (opas 12) mukaisia merkintöjä. Kaavaehdotuksessa on edelleen osoitettu matkailua palvelevien rakennusten korttelialueet (RM) 13 ja 14, joiden rakennuspaikalle rakennettavien lomarakennusten enimmäismäärä, kunkin rakennuksen kerrosalan enimmäismäärä neliömetreinä sekä rakennusten yhteenlasketun enimmäiskerrosalan neliömetrimäärä on osoitettu lukusarjalla. ELY-keskus toistaa kaavan valmisteluaineistosta antamansa lausunnon ja toteaa, että kyseinen merkintätapa jättää rakennuslupavaiheeseen paljon tulkinnanvaraa. ELY-keskus toteaa, että MRL:n 55 § mukaisesti tulisi harkita tarkempaa rakentamisen sijoittumisen ohjaamista ja rakennusoikeuden jakamista kortteliin osoitettaville ohjeellisille tonteille/rakennuspaikoille. Lisäksi ELY-keskus toteaa, että rakennusoikeuden määrä tulisi osoittaa yksiselitteisesti, joten kaavakartan selkeyden ja luettavuuden vuoksi olisi hyvä, jos rakennusoikeus kuvattaisiin kaava-alueella yhdenmukaisesti käyttämällä merkintänä kerrosalaneliömetrejä osoittavaa lukua.</p> <p>ELY-keskuksen näkemyksen mukaan edellä mainitun ympäristöministeriön oppaan mukaisesti liikuntahallin osoittamiseksi sopivampi kaavamerkintä olisi liikuntahallin koosta ja käyttötarkoituksesta riippuen joko urheilutoimintaa palvelevien rakennusten korttelialue (YU) tai urheilu- ja virkistyspalvelujen alue (VU). Kaavaehdotuksessa osoitettu erityisalueita kuvaava E-1-kaavamerkintä viittaa oppaan mukaan</p>	<p>Korttelin 11 RM-rakennuspaikan 3 käyttötarkoituksimerkintä muutetaan RM → RM-1 ja rakennuspaikalta poistetaan rakennuspaikan rakennusoikeutta osoittava lukusarjamerkintä. Rakennuspaikalle osoitetaan kaavakartalla kokonaisrakennusoikeus 1080 (k-m²). RM-1 kaavamääräyksen mukaan "Rakennuspaikalle saa sijoittaa enintään 18 vapaa-ajan asuinrakennusta rakennuspaikan kokonaisrakennusoikeuteen sisältyen. Yksittäisen lomarakennuksen kerrosala saa olla enintään 80 m²." Korttelin 13 RM-rakennuspaikan 1 käyttötarkoituksimerkintä muutetaan RM → RM-2 ja rakennuspaikalta poistetaan rakennuspaikan rakennusoikeutta osoittava lukusarjamerkintä. Rakennuspaikalle osoitetaan kaavakartalla kokonaisrakennusoikeus 720 (k-m²). "Rakennuspaikalle saa sijoittaa enintään 12 vapaa-ajan asuinrakennusta rakennuspaikan kokonaisrakennusoikeuteen sisältyen. Yksittäisen lomarakennuksen kerrosala saa olla enintään 80 m²."</p> <p>YU-merkintää käytetään pääosin osoittamaan julkisten palvelujen rakennuksia, jollaista ei Metsähallituksen omistamalle ja yksityisen vuokraamalle kaava-alueelle ole suunnitteilla. Ympäristöministeriön kyseisessä oppaassa sivulla 54 VU-kaavamerkinnot yhteydessä taas todetaan, että "Sellainen alue, jolle sijoituu merkittävää rakentamista (urheilu-, uima- tai jäähalli) osoitetaan erillisenä korttelialueena." Näin ollen</p>

Lausunto / muistutus	Kaavan laatijan vastine
<p>moottoriurheilu- tai ravirata-alueisiin. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan E-1-merkinnän käyttö urheilutoimintaa palvelevien rakennusten korttelialueena on harhaanjohtava.</p>	<p>voidaan todeta, että E-1-kaavamerkintä yksiselitteisesti mahdollistaa urheilutoimintaa palvelevien rakennusten alueen (jolle sijoittuu merkittävää rakentamista) rakentamisen korttelialueena ja merkintä on kaiken kaikkiaan YM:n ohjeiden mukainen. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisissa kaavoissa käytettävistä merkinnöistä annetun asetuksen 1 §:n mukaan asemakaavoissa voidaan tarvittaessa käyttää muitakin merkintöjä, kuin mitä asetuksen liitteessä esitetään. Merkintää ei ole lausunnon perusteella tarpeen muuttaa.</p>
<p>Lapin liiton lausunto (17.2.2023):</p> <p>Lapin liiton virasto toteaa Kukaslompolon asemakaavan muutos- ja laajennusehdotuksen toteuttavan Tunturi-Lapin maakuntakaavan tavoitteita.</p>	<p>Merkitään tiedoksi. Kaavakarttaan ei ole tarpeen tehdä lausunnon perusteella muutoksia.</p>
<p>Tornionlaakson museon lausunto (20.2.2023):</p> <p>Arkeologinen kulttuuriperintö</p> <p>Tornionlaakson museo edellytti lausunnossaan 31.3.2022 arkeologista inventointia suunnittelualueella. Inventointi tehtiin kesällä 2022 (Heilu Oy, 31.8.2022). Uusia muinaisjäännöksiä ei havaittu inventoinnissa. Pieni osa kaavasta, johon suunnitellaan osoitettavaksi loma-asuntotontteja, jäi inventoinnissa tutkimatta. Tämän alueen arkeologinen potentiaali on alhainen. Lidar- ja vinovalovarjostekarttojen perusteella kyseisellä alueella ei ole luontaisesta poikkeavia rakenteita. Arkeologisen kulttuuriperinnön puolesta alueen tiedot ovat riittävät.</p> <p>Maisema ja rakentamisen sopeuttaminen ympäristöön</p> <p>Tornionlaakson museo kiinnitti valmisteluvaiheen lausunnon huomiota muun muassa rakentamisen sopeuttamiseen ympäristöönsä sekä rakentamattomien alueiden säilyttämiseen luonnontilaisena. Kaavan valmisteluvaiheen jälkeen kaavassa osoitettuja korttelialueita suunnittelualueen pohjoisosassa on vähäisessä määrin tiivistetty ja kaavan yleisiin määräyksiin on lisätty määräyksiä liittyen muun muassa kaava-alueen ja rakennuspaikkojen rakentamiseen, rakentamisen sopeuttamisesta ympäristöön, alueen piha- ja ulkovaistukseen, maaperän radoniin, hulevesiin sekä poronhoitoon takaamaan porojen vapaaseen laidunnusoikeuteen poronhoitoalueella. Voimassa olevassa ranta-asemakaavassa suunnittelualueen pohjoisosassa on osoitettu <i>retkeily- ja ulkoilualue, joka säilytetään luonnontilaisena aarnialueena</i>. Kaavamuutoksessa kyseiselle alueelle on osoitettu autopaikkojen korttelialuetta, asuntovaunualueita ja urheilutoimintaa palvelevien rakennusten korttelialue liikuntahallille. Kaavan yleismääräyksissä tulisi museon näkemyksen mukaan ohjata myös näiden asuntovaunu- ja paikoitusalueiden korttelialueiden maanpinnan käsittelyä puustoa ja kasvillisuutta säilyttäväksi, jotta laajoilta paljailta alueilta vältyttäisiin.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p> <p>Kaavan yleisissä määräyksissä on annettu määräyksiä liittyen mm. rakentamatta jäävien tonttien osien säilyttämisestä luonnontilaisena tai istutettavina, rakennusten ym. rakentamisesta siten, että mahdollisimman vähän rikotaan maanpintaa, muutetaan sen tasoa tai kaadetaan puustoa sekä uudisrakentamisen sopeuttamisesta ympäristöön. Kaavassa on riittävällä tavalla ohjattu maanpinnan käsittely puustoa ja kasvillisuutta säilyttäväksi.</p>
<p>Tunturi-Lapin Vesi Oy:n lausunto (18.1.2023):</p> <p>Muonion Kukaslompolon asemakaavan laajennus koskien ranta-asemakaavan kortteleita 15–20 ja 23 sekä virkistysaluetta ja liikennealuetta, tulee määrittää Tunturi-Lapin Vesi</p>	<p>Merkitään tiedoksi. Kaava-alueella on laadinnassa asemakaavan muutos ja laajennus, jossa alueelle osoitetaan korttelit 11-14 sekä virkistys-, liikenne ja katualuetta. Kaavamuutoksen ja laajennuksen myötä</p>

Lausunto / muistutus	Kaavan laatijan vastine
<p>Oy:n toiminta-alueeksi. Toiminta-alueen vahvistaa tällä alueella Muonion kunta. Toiminta-alueen on oltava mahdollisimman yksiselitteinen (HE vesihuoltolaiksi 85/2000). Toiminta-alue rajataan pääosin kiinteistöjen rajoja myöten. Toiminta-alueeseen voidaan sisällyttää kiinteistöjä, joiden pinta-alasta ainoastaan osa kuuluu toiminta-alueeseen. Rajaus tulee tällöinkin tehdä mahdollisimman yksiselitteisesti ja esittää kartalla. Toiminta-alueella sijaitsevan kiinteistön on liityttävä toiminta-aluepäätöksen mukaisesti vesihuoltolaitoksen verkostoihin. Toiminta-alueen rajaus tulee tehdä ennen verkostojen rakentamista. Vesihuoltolain 6, 7 ja 8 §:n mukaan alueelle, jossa toteutuu vesihuollon järjestämisvelvollisuus eikä vesihuoltoa voida muilla tavoin toteuttaa, tulee vahvistaa vesihuoltolaitoksen toiminta-alue, mikäli toiminta-alueen vahvistamiselle vesihuoltolaissa esitetyt muut edellytykset ja vaatimukset täyttyvät. Toiminta-alueen tulee olla sellainen, että vesihuoltolaitoksen voidaan katsoa kykenevän huolehtimaan vastuullaan olevasta vesihuollosta taloudellisesti ja muuten asianmukaisesti.</p> <p>Tunturi-Lapin Vesi Oy esittää, että kaavan laatija tekee suunnitelma-alueelle maaperätutkimuksen selvittääkseen, onko alueella esim. kalliota, joka voisi tehdä kohteesta poikkeuksellisen rakennettavan mm. vesihuollon kannalta ja mahdollisesti näin ollen synnyttäisi poikkeuksellisen suuret rakentamiskustannukset, jotka tulisi huomioida heti alkuvaiheessa mm. alueellisella liittymismaksulla.</p> <p>Pyydämme ystävällisesti huomioimaan lisäksi asemakaavaa laadittaessa toiminta-alueellamme olevat valmiit kunnallistekniikka rakennelmamme ja niiden sijainnit, jotta suunnitteilla oleva kaava-alue voitaisiin liittää näihin olemassa oleviin rakenteisiin järkevästi. Tämä on edellytys, että suunnitteilla olevalle asemakaava-alueelle voidaan varmistaa tarvittava kunnallistekniikka rakennelmat tarkoituksenmukaisesti, niin teknisesti kuin kustannustehokkaastikin.</p> <p>Kaavassa on osoitettava ja varattava riittävä aluevaraus vesihuollon rakentamiseen sekä osoitettava suoraan lupa sijoittaa vesihuoltorakennelmat suunnittelualueelle. Ohessa linjakarttaote suunnitelma-alueesta, jossa näkyy tämänhetkinen tilanne linjojen osalta muutosalueella.</p> <p>Onnistuneen lopputuloksen varmistamiseksi on kunnallistekniikka tarkoituksenmukaisinta rakentaa samassa yhteydessä muun infran (tiet ja sähkön) kanssa. Ennen vesihuoltolaitoksen hankkeeseen ryhtymistä, on vesihuoltolaitoksen tehtävä varaus hankkeelle vuosittaisessa investointiohjelmassaan. Tämän lisäksi on varattava aikaa myös vesihuollon suunnittelemiselle sekä sopimuksen tekemiselle rakentamisesta, että itse rakentamiselle.</p> <p>Kaava-alueelle rakennettavan vesihuollon synnyttämän maan arvon nousun ensisijaisena hyödyn saajana on joku muu kuin alueella toimiva vesihuoltolaitos. Tästä syystä hankkeen varmistamiseksi ja yleisesti hyväksytyyn toimintatavan mukaisesti, arvonnousun ensisijainen hyödynsaaja (hankkeeseen ryhtyvä), erilliseen sopimukseen perustuen, on lähtökohtaisesti velvollinen aina rahoittamaan vesihuoltoa jo rakennusvaiheessa.</p>	<p>osalla suunnittelualueutta voimassa olevan ranta-asemakaavan mukaiset korttelit 15-20 ja 23 sekä virkistys-, liikenne- ja katualueet poistuvat. Kaava-alue on tällä hetkellä rakentamaton. Asemakaavan muutoksen ja laajennuksen hyväksymisen jälkeen asemakaavassa osoitettujen korttelien 11-14 sekä virkistys-, liikenne- ja katualueiden liittämistä vesihuoltolaitoksen toiminta-alueeseen päätetään Muonion kunnanvaltuustossa vesihuoltolain mukaisesti.</p> <p>Erillinen maaperäselvitys laaditaan tarpeen mukaan asemakaavan toteuttamisvaiheessa.</p> <p>Merkitään tiedoksi. Kaavatyössä otetaan huomioon Tunturi-Lapin Vesi Oy:n olemassa oleva kunnallistekniikka.</p> <p>Asemakaava-alueelle voi sijoittaa vesihuollon järjestämiseksi vaadittavia rakennelmia MRL 161 §:n mukaisesti.</p> <p>Merkitään tiedoksi.</p> <p>Merkitään tiedoksi.</p>

Lausunto / muistutus	Kaavan laatijan vastine
<p>Paliskuntain yhdistyksen lausunto (20.2.2023):</p> <p>Poronhoitolaki (848/1990)(PHL) on erityislaki, joka tulee ottaa huomioon poronhoitoalueella toimittaessa. Poronhoitolaki turvaa elinkeinon aseman ja säättää poronhoidolle sen perusedellytyksen, vapaan laidunnusoikeuden (PHL 3 §). "Poronhoitoa saadaan tässä laissa säädetyin rajoituksin harjoittaa poronhoitoalueella maan omistus- ja hallintaoikeudesta riippumatta". Muonion paliskunta sijaitsee erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella. Alueella olevaa valtion maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle. Maan luovuttaminen tai vuokraaminen tällä alueella saa tapahtua vain sillä ehdolla, että maanomistajalla tai vuokramiehellä ei ole oikeutta saada korvausta porojen aiheuttamista vahingoista (PHL 2 §). Poronhoitolaissa (53 §) säädetään myös, että suunnitelluissa valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä, valtion viranomaisen on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajan kanssa. Muonion paliskunnan kanssa on järjestetty poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu. Paliskunnan kanssa on aiottu jatkaa neuvottelua, kun kaavan hankkeesta vastaavan kanssa on keskusteltu alueen yksityiskohdista ja yhteensovittamisesta poronhoidon kanssa. Uutta neuvottelua ei ole järjestetty. Paliskunta on kaavan alkuvaiheessa ollut mukana yhdessä yleisemmässä kaavaneuvottelussa kaavan valmistelun aikana.</p> <p>Tunturi-lapin maakuntakaavassa määrätään kaavan yleismääräyksissä: "Poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset on turvattava. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueidenkäyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet ja valtion maiden osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan kanssa." Tätä määräystä ei tunnisteta kaavaselistuksessa, eikä oteta huomioon kaavamuutoksessa. Alueella on voimassa osayleiskaava, joka on vuodelta 2003. Asemakaavan kaavaselistuksessa ei mainita mahdollisia poronhoidon turvaamista edellyttäviä kaavamääräyksiä yleiskaavassa, ja kaavan laatijan vastineen mukaan sellaista ei ole.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p> <p>Kaava-alue on valikoitunut alueella voimassa olevan kaavatilanteen sekä osin myös olemassa olevan maantieliittymän perusteella. Asianomaisen Muonion paliskunnan kanssa on neuvoteltu aloitusneuvottelussa 15.4.2021 sekä PHL 53 §:n mukaisesti 12.9.2022 ja alueen merkitys poronhoidolle on pyritty kaavoituksessa huomioimaan neuvotteluissa esiin tulleiden seikkojen osalta. mm. korttelialueiden ja rakennuspaikkojen kokoon ja sijoittamiseen liittyen sekä osoittamalla kaava-alueen pohjoisosaan yhteinäistä virkistysaluetta, jossa on huomioitava alueen tärkeys erityisenä poronhoitoalueena. MRL 42 §:n mukaan yleiskaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. MRL 35 §:n mukaan yleiskaavassa esitetään tavoitellun kehityksen periaatteet ja osoitetaan tarpeelliset alueet yksityiskohtaisen kaavoituksen ja muun suunnittelun sekä rakentamisen ja muun maankäytön perustaksi. Kaava-alueella asemakaavoitusta ohjaa voimassa oleva ja oikeusvaikutteinen vuoden 2003 Ylläksen osayleiskaava, jossa kaava-alue on osoitettu pääosin loma-asumiseen sekä majoitus- ja matkailupalvelujen rakentamiseen. Yleiskaavassa ei ole esitetty sellaisia määräyksiä, jotka erikseen edellyttäisivät poronhoidon turvaamista kaava-alueella ja siksi asiasta ei ole myöskään mainintaa kaavaselistuksessa yleiskaavan esittelyn yhteydessä. Voimassa oleva yleiskaava Muonion kunnan sivuilla: https://www.muonio.fi/media/tekninen-toimisto/kaavoitus/yllaksen-osayleiskaava.pdf.</p>

Lausunto / muistutus	Kaavan laatijan vastine
<p>Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL 132/1999) mukaan asemakaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin (MRL 9 §). MRL 54 §:n mukaan "Rakennettua ympäristöä ja luonnonympäristöä tulee vaalia eikä niihin liittyviä erityisiä arvoja saa hävittää."</p> <p>"Asemakaavalla ei myöskään saa asettaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle sellaista kohtuutonta rajoitusta tai aiheuttaa sellaista kohtuutonta haittaa, joka kaavalle asetettavia tavoitteita tai vaatimuksia syrjäyttämättä voidaan välttää. ---" Muonion paliskunnan osakkailla on alueella voimassa erityinen oikeus, poronhoito-oikeus, jolle ei saa asemakaavalla aiheuttaa kohtuutonta haittaa. Suunnittelualue on tärkeää poronhoidon laidun- ja toiminta-alueita ja poronhoidon turvaaminen alueen asemakaavoituksessa on välttämätöntä. Tuore vuosikirjaratkaisu korkeimmasta hallinto-oikeudesta (KHO:2023:12) lähes vastaavasta kaavatilanteesta vahvistaa, että kunta voi toteuttaa maakuntakaavan ohjausta poronhoidolle kriittisille alueille kaavoittaessaan ja ottaa huomioon poronhoidolle tärkeät alueet ja turvata poronhoidon toimintaedellytykset jättämällä kaavoittamatta poronhoitoa häiritsevää toimintaa (ko. tapaus koski loma-asuntoja kriittisellä joen ylityspaikalla). Maakuntakaavan ohjaus koskee lausuttavana olevassa asemakaavassa kaavamuutos-alueita.</p> <p>Kaavan vaikutukset poronhoitoon</p> <p>Muonion paliskunnan alueella on erittäin paljon muuta maankäyttöä, jotka vaikuttavat paliskunnan poronhoidon harjoittamisen mahdollisuuksiin: mm. matkailutoiminta Ylläksellä, Oloksella, Pallaksella ja muualla paliskunnan alueilla, taajamat, autojen kylmätastausalueet, metsätalous, tuulivoima sekä suljettu ja uudelleen avatuksi suunniteltu kaivostointi Hannukaisessa ja Rautuvaarassa. Paliskunta on joutunut väistämään ja sopeutumaan eri tavoin, eikä sillä ole enää varaa menettää luonnontilaisia alueita uusille maankäyttäjille. Asemakaavalla osoitetaan alueita matkailulle ja lomarakentamiselle, jotka ovat tällä hetkellä rakentamattomia. Kaavan toteuttamisen vaikutukset poronhoitoon ovat matkailun aiheuttamia suoria ja epäsuoria vaikutuksia. Muu maankäyttö aiheuttaa aina erilaisia haitallisia vaikutuksia poronhoidolle. Laidunalueet vähenevät suoraan rakentamisen alle ja pirstoutuvat pienempiin osiin, jolloin niiden käytettävyys</p>	<p>Osa käsillä olevaa asemakaavan muutos- ja laajennusalueita on aiemmin asemakaavoittamatonta aluetta, jolla on voimassa oikeusvaikutteinen Ylläksen yleiskaava. MRL 32 §:n mukaan maakuntakaava ei ole oikeusvaikutteisen yleiskaavan eikä asemakaavan alueella voimassa muutoin kuin kaavojen muuttamista koskevan vaikutuksen osalta. Toisin sanoen maakuntakaava ei ole voimassa oikeusvaikutteisen yleiskaavan alueella muutoin, kuin asemakaavaa muutettaessa.</p> <p>Käsillä oleva asemakaavan muutos ja laajennus on laadittu maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti. Kaava-alueella on tunnistettu ja kaavakartalle on erikseen osoitettu kaava-alueella sijaitsevat arvokkaat luontokohteet. Kaava-alueella ei sijaitse rakennetun ympäristön arvokohteita, jotka tulisi kaavoituksessa ja kaavakartalla erikseen huomioida.</p> <p>Kaavan laatija ei kiistä alueen merkitystä poronhoitoalueena tai Muonion paliskunnan erityistä poronhoito-oikeutta, mutta muistuttaa, että osalla kaava-alueita on tälläkin hetkellä voimassa alueen rakentamiseen oikeuttava ranta-asemakaava käsillä olevan asemakaavan muutoksen ja laajennuksen hyväksymisestä riippumatta. Päätös kaava-alueen osoittamisesta pääosin loma- ja matkailupalvelujen tarpeisiin on tehty sekä maakuntakaavoituksen että kunnan yleiskaavoituksen yhteydessä, joita käsillä oleva asemakaavan muutos ja laajennus pyrkii toteuttamaan. Maakuntakaavassa kaava-alue on osoitettu matkailupalveluiden alueeksi (RM), matkailun vetovoima-alueeksi, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealueeksi sekä erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettuihin alueeksi. Maakuntakaavaselostuksessa sivulla 33 maakuntakaavan tavoitteista todetaan, että matkailun kehittämistavoitteena on kasvattaa matkailijavirtoja, kansainvälistyä, parantaa kannattavuutta, luoda ympäristöstä kysyntää, huolehtia saavutettavuudesta, nostaa käyttöasteita sekä lisätä matkailutuloa ja työpaikkoja. Sivulla 36 todetaan, että vahvan kehittämissuunnan alueita ovat mm. Ylläs-Pallas-alueen matkailukeskukset ympäristöineen.</p> <p>Merkittäin tiedoksi. Kaavan laatija edelleen painottaa, että päätös kaava-alueen osoittamisesta pääosin loma- ja matkailupalvelujen tarpeisiin on tehty sekä maakuntakaavoituksen että kunnan yleiskaavoituksen yhteydessä, joita käsillä oleva asemakaavan muutos ja laajennus pyrkii toteuttamaan. Käsillä olevassa asemakaavan muutoksessa ja laajennuksessa ei voida ottaa kaava-alueita laajemmin kantaa siihen, miten Muonion kunnassa tai Muonion paliskunnan alueella tai laajemmin maakunnassa on alueita osoitettu poronhoidon lisäksi muuhun maankäyttöön.</p>

Lausunto / muistutus	Kaavan laatijan vastine
<p>muuttuu. Matkailun vaatimat reitit pirstovat poronhoidon toiminta-alueita ja aiheuttavat häiriötä laajemmalla varsinaisen rakennetun keskuksen ympäristöön. Ihmistoiminnan lisääntyessä porojen laidunnus siirtyy rauhallisemmille alueille se aiheuttaman häiriön vuoksi (=epäsuora laidunmenetys). Rakentaminen väärään paikkaan voi johtaa sellaisiin estevaikutuksiin, että laajojakin alueita jää käyttökelvottomaksi. Laidunalan vähentyessä jäljelle jääville alueille kohdistuu suurempi laidunnuspaine ja ne kuluvat entisestään. Lisäksi poronhoitotoiminta voi vaikeutua ja poronhoidon rakenteita jäädä käyttökelvottomiksi tai vaikeasti käytettäviksi. Poroja ei voida kuljettaa tokkana missä tahansa, vaan se vaatii alueen, josta poro kulkee luontaisesti mielellään ja missä ei ole häiriötä hajottamassa tokkaa. Muun muassa tällaisten vaikutusmekanismien kautta uusi matkailurakentaminen ja ihmistoiminta heikentävät porolaitumien kuntoa ja porotalouden kannattavuutta: karjan tuotto heikkenee ja kustannukset, mm. lisätyöstä ja ruokinnasta, infran rakentamisesta ja suunnittelusta kasvavat. Poronhoito voidaan joutua järjestämään kokonaan uudelleen, mikä on kallista ja vie aikaa. Kaavalla on merkittävä vaikutus koko paliskunnan eteläisen osan toimivuuteen poronhoidossa. Kaava-alue sijoittuu Muonion paliskunnan tärkeälle syys- ja talvilaidunalueelle. Kaava-alue on myös paliskunnan rykimäaluetta, eli lisääntymisaluetta, ja siellä laidunnusrauhan säilyttäminen on erityisen tärkeää.</p> <p>Alue on hyvää kangasmaata, missä on runsaasti porojen tärkeintä syysravintoa, sieniä sekä talviravintoa eli jäkäliä ja varpuja. Poroja myös lisäruokitaan maastoon joen molemmin puolin keskitalven aikana. Merkittävän suuri osa paliskunnan poroista, noin 2000 poroa, laiduntaa kaava-alueella ja sen ympäristössä syksyllä ja talvella. Kaavassa rakentamista aiotaan laajentaa luonnontilaisille alueille. Tämä vie suoraan porojen syys- ja talvilaitumia sekä rykimäaluetta. Rakentaminen myös todennäköisesti houkuttaa alueelle muuta toimintaa tulevaisuudessa ja voi johtaa matkailun reittiverkoston laajenemiseen Äkäsjoen länsipuolen porojen tärkeille talvilaitumille. Rakentaminen on myös sen tyyppistä (esim. asuntovaunualue), että on varmaa, että se houkuttelee alueelle kelkkailevia turisteja, sillä alueen lähellä kulkee kelkkareitti. Luvaton kelkkailu "umpisella" lisääntyy, minkä myötä alueen rauhallisuus menetetään ja alueelle tulee jälkiä, joita pitkin laidunrauhan menettävät porot kulkevat pois alueelta. Poiskulkevien porojen paimentaminen ja autolla hakeminen lisää työtä ja kustannuksia.</p> <p>Äkäsjoen kanjonin törmät ovat jyrkät ja joen yli ei pääse mistä tahansa. Jokivarret on kaavoitettu täyteen, joten tilaa ei senkään vuoksi ole. Kaava-alueeseen sen itäpuolella rajautuen sijaitseva Mettokoski on luontainen joenylityspaikka poroille ja muille luonnoneläimille. Kaavassa suunniteltu toiminta katkaisee porojen luontaisen laidunkiertoreitin, joka johtaa kesälaidunalueelta talvilaitumille ja toisin päin. Kaava-alueen ja Äkäsjoen itäpuolella sijaitsee paliskunnan Nilivaaran erotusaitapaikka. Kaavan mahdollistamana ollaan rakentamassa matkailupalveluita suoraan porojen kuljetusreitille Nilivaaran erotusaitaan. Aitapaikat rakennetaan aina sinne, mihin porot luontaisesti kerääntyvät tai mihin niitä voidaan kuljettaa tokkana ilman luontaisia esteitä. Kuljettaminen on erittäin herkkää ihmistoiminnan aiheuttamalle häiriölle: liike,</p>	<p>Käsillä olevalle asemakaava-alueelle ei ole osoitettu erikseen moottorikelkkareittejä eikä alueelle ole osoitettu moottorikelkkareittiä myöskään voimassa olevassa yleiskaavassa. Tunturi-Lapin maakuntakaavassa moottorikelkkareitit on osoitettu olemassa olvien tietojen mukaan. Runkoreitistöä täydentävät paikalliset reitit, joita ei ole osoitettu maakuntakaavassa, ja joiden sijaintia tulisi maakuntakaavaselostuksen mukaan suunnitella yhteistyössä alueen muiden käyttäjien kanssa. Moottoriajoneuvon kuljettamisesta maastossa säädetään maastoliikennelaissa (1995/1710).</p> <p>Asemakaavan muutoksessa lähes koko Äkäsjoen ranta-alue kaava-alueella on osoitettu rakentamisen ulkopuolelle, lukuun ottamatta rantasaunan rakennusala. Kaava-alueen itäosaan Äkäsjoen ja kortteli-alueiden väliin on vähimmilläänkin osoitettu lähes 200 metriä retkeily- ja ulkoilualuetta ja kaava-alueen pohjoisosaan lisäksi retkeily- ja ulkoilualuetta, jossa alueen käytössä on huomioitava sen tärkeys erityisenä poronhoitoalueena. Käsillä olevalla asemakaava-alueella korttelialueiden ja rakentamisen sijoittaminen on osoitettu alueella voimassa oleva kaavoitustilanne (maakuntakaavan ja voimassa olevan yleiskaavan mukainen loma- ja matkailupalvelujen alue, ranta-</p>

Lausunto / muistutus	Kaavan laatijan vastine
<p>ääni tai jopa haju tokan edessä hajottaa sen ja porot leviävät laajasti ympäristöön. Tällöin ne pitää koota uudelleen ja käyttää enemmän työvoimaa tai aikaa, mikä tarkoittaa kustannuksia paliskunnalle. Vastaavaa tokan kuljetusreitillä Niliivaaran aitaan ei ole jyrkkätörmäisen Äkäsjoen varrella. Kaavalla suunnitellusta toiminnasta aiheutuu Muonin paliskunnalle laajempi laidun- ja toiminta-alueiden menetys, kuin vain pelkkä rakennettu alue. Kun reitti kesälaidunten ja talvilaidunten väliltä hävitetään rakentamalla, toiminta käy mahdottomaksi. Porojen laidunrauhan säilyttäminen on tärkeää myös siksi, että porot eivät mene alueille, missä ne voivat aiheuttaa vahinkoja (vakituinen asutus, viljelykset). Vahingoista on paliskunnalla estämis- ja korvausvastuu, mikä tarkoittaa kustannuksia ja kannattavuuden heikkenemistä. Muonin paliskunta on huolissaan siitä, että suuri määrä poroja, jopa 1000-1500, kääntyisi Äkäslompolon kylään, kun ne eivät pääse Äkäsjoen yli.</p> <p>Yleisesti ottaen kaavoituksen tavoitteena tulee olla rakentamisen tiivistäminen olemassa olevilla rakennetuilla alueilla. Uusia luonnontilaisia alueita ei saa ottaa rakentamisen piiriin. Matkailun kehittäminen luonnontilaiselle laidunalueelle ei ole kestävä. Kaavan mukaisella rakentamisella ei saa katkaista kriittisiä joen ylityspaikkoja, ja porojen kuljetusreitit, vaan ne on turvattava kaavaratkaisuilla rakentamattomiksi, rauhallisiksi alueiksi. Alueelle suunnitellaan urheiluhallia, jollainen on jo niin Äkäslompolossa, kuin Ylläsjärvellä. Myös asuntovaunuparkki on Äkäslompolossa. Mikäli tällaisia toimintoja todella tarvitaan lisää, ne tulee suunnitella tunturikeskuksiin, ei rakentamattomille hiljaisille alueille.</p> <p>Kaavamääräykset ja -merkinnät</p> <p>Kaavakartalle ja -määräyksiin on lisätty poronhoidon haittojen estämistä koskeva yleinen kaavamääräys sekä kaavan pohjois- ja koillisosaan päämaankäyttömerkintä VR-1, retkeily-, ulkoilu- ja poronhoitovaltainen alue, jossa kaavamääräyksen mukaan alueen käytössä on huomioitava sen tärkeys erityisenä poronhoitoalueena. Kaavan matkailurakentamisen ja liikuntahallin kortteleita on hieman siirretty etelään ja muotoiltu, mutta niiden pohjoispuolelle jää kapeimmillaan noin 100 metrin alue ja pohjoisessa arviolta noin 100 metrin päässä kaava-alueen pohjoispuolella on olemassa olevaa matkailutoimintaa. Tästä välistä ei voida kuljettaa jopa 2000 poron tokkaa, jota ollaan viemässä joen yli, mikä vaatii erityistä rauhaa. Muuna, kuin porotyöaikana alueen kautta kulkee ja sillä laiduntaa poroja. Matkailuvaunuparkin, liikuntahallin ja matkailupalveluiden alueen vieressä laidunalueen rauhallisuus ei säily ja on todennäköistä, että rauhattomuus (kulkijat, kelkkailu ym.) lisääntyy ja myös muualla lähialueella, kuin kaava-alueella.</p> <p>Kaavaselostuksen mukaan poronhoidon järjestämisen edellytykset olisi huomioitu vähäisellä rakentamatta jätettävällä alueella ja määräämällä alueen tärkeydestä. Kaavassa osoitettua rakentamista ei kuitenkaan olla juurikaan siirretty pois porojen kulku- ja kuljetusreitiltä, joten kaavalla ei huomioida poronhoidon järjestämisen edellytyksiä. Kaavaselostuksen mukaan poronhoidon edellytyksiä säilytetään sillä, että rakentamista osoitetaan tiiviisti pohjoispuolisen rakennetun alueen kanssa, mikä on ristiriitaista, sillä juuri näiden kahden</p>	<p>asemakaavan loma-asuntoalue), olemassa oleva yhdyskuntarakenne (olemassa oleva tiestö ja kunnallistekniikka) sekä Äkäslompolon kylän ja Ylläksen matkailukeskuksen palvelut huomioiden. Käsillä olevassa asemakaavan muutoksessa ja laajennuksessa ei voida ottaa käsillä olevaa kaava-aluetta laajemmin kantaa Äkäsjoen rannoilla sijaitsevaan olemassa olevaan tai suunniteltuun muuhun rakentamiseen.</p> <p>Kaava-alue sijoittuu olemassa olevan rakentamisen yhteyteen. Kaava-alueen pohjoispuolella on rakennettuna voimassa olevan ranta-asemakaavan mukainen matkailualue mökkeineen ja rantasaunoineen (Arctic Skylight Lodge) ja kaava-alueen eteläpuolella asemakaavoittamattomalla alueella Äkäsjoen länsirannalla sijaitsee omarantaisia ja rakennettuja vapaa-ajan rakennuspaikkoja. Äkäslompolon kylän palvelut sijaitsevat Kolarin kunnan puolella noin 3-4 km suunnittelualueesta etelään.</p> <p>Käsillä olevassa asemakaavassa on pyritty huomioimaan poronhoidon edellytykset kaavatyön yhteydessä käytyjen neuvottelujen sekä kaavaluonnoksesta saatujen lausuntojen perusteella. Korttelialueita on luonnosvaiheesta hieman pienennetty ja siirretty ja samalla virkistysaluetta hieman kasvatettu. Tosi asia kuitenkin on, että alueella on voimassa yleiskaava ja osittain alueella jo tällä hetkellä rakentamiseen oikeuttava ranta-asemakaava, joissa alueen merkitystä poronhoidolle ei ole huomioitu laisinkaan. Käsillä olevassa kaavassa alueen pohjoisosaan on osoitettu alueella voimassa olevaa ranta-asemakaava laajemmin virkistysaluetta sekä osoitettu muutenkin vähemmän ja tiiviimmin rakentamista, kuin voimassa olevassa ranta-asemakaavassa.</p> <p>Kaava-alue on valikoitunut alueella voimassa olevan kaavatilanteen sekä osin myös olemassa olevan maantieliittymän perusteella. Asianosaisen Muonin paliskunnan kanssa on neuvoteltu poronhoidon merkityksen huomioimiseksi aloitusneuvottelussa 15.4.2021 sekä PHL 53 §:n mukaisesti 12.9.2022 ja alueen merkitys poronhoidolle on pyritty kaavoituksessa huomioimaan neuvotteluissa esiin tulleiden</p>

Lausunto / muistutus	Kaavan laatijan vastine
<p>alueen väliin ja nyt osoitettavan rakentamisen alle jää poronhoidolle kriittisen tärkeä kulku- ja kuljetusreitti. Eteläisempi kaava-alue on jyrkkärinteistä ja vaihtelevaa louhikkoista maastoa, mistä poroja ei voida kuljettaa tokalla. Toisaalta poroja laiduntaa eteläisellä kaava-alueella etenkin talvella, minkä käytön taas uusi asemakaavoitettava alue lomarakentamispaikkoineen vaarantaa.</p> <p>Selvitysten riittävyys</p> <p>Kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin (MRL 9 §). Poronhoidon nykytilaa ja toimintaa kaava-alueella ja sen vaikutusalueella ei kuvata lainkaan kaavaselostuksessa. Kaavan vaikutuksia poronhoidolle arvioidaan lyhyesti, mutta olemme eri mieltä sen päätelmistä.</p> <p>Lopuksi</p> <p>Kunnan on kaavoittaessaan otettava huomioon MRL 54 §:n mukaisesti asemakaavan sisältövaatimukset. Kaavaa laadittaessa ei saa aiheuttaa kohtuutonta haittaa alueen oikeudenhaltijalle. Kaavaratkaisussa on huomioitava maakuntakaavan ja yleiskaavan ohjaus. Muonion paliskunta katsoo, että kaavan mukaisella toiminnalla aiheutettaisiin huomattavaa haittaa (PHL 2.2. §) alueen poronhoidolle, mikä on poronhoitolain vastaista. Kaavaratkaisu ei turvaa poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytyksiä. Tästä syystä paliskunta vastustaa kaavan hyväksymistä. Paliskuntain yhdistys yhtyy näkemykseen.</p> <p>Muonion paliskunnan kanssa ei ole riittävästi neuvoteltu PHL 53 §:n mukaisesti asemakaavan valmistelun aikana. Paliskunnan kantaa on kysytty yleisessä kaavaneuvottelussa, mutta sen näkemyksiä ei ole otettu huomioon. Kaavasta on käyty lisäksi yksi PHL 53 §:n mukainen neuvottelu, jossa sovittiin, että neuvotteluita jatketaan. Näin ei ole tapahtunut. Neuvotteluita tulee käydä siten, että niillä on tosiasiallinen mahdollisuus vaikuttaa kaavaan.</p> <p>Paliskuntain yhdistys pyytää lähettämään lausunтовastineen osoitteeseen kirjaamo@paliskunnat.fi</p>	<p>seikkojen osalta. mm. korttelialueiden ja rakennuspaikkojen kokoon ja sijoittamiseen liittyen sekä osoittamalla kaava-alueen pohjoisosaan yhtenäistä virkistysaluetta, jossa on huomioitava alueen tärkeys erityisenä poronhoitoalueena.</p> <p>Maakuntakaavan matkailupalvelujen alueella, voimassa olevan yleiskaavan matkailupalvelujen ja loma-asuntoalueella ja osittain ranta-asemakaavan mukaisella loma-asumiseen osoitetulla alueella, jossa tälläkin hetkellä on voimassa olevaa käyttämätöntä rakennusoikeutta, ainut vaihtoehtoinen ja lausunnon perusteella ainoa poronhoidon edellytykset säilyttävä kaavaratkaisu ei voi olla alueen kokonaan rakentamatta jättäminen.</p> <p>Kaavaselostuksen vaikutusten arviointia täydennetään ennen kaavan hyväksymiskäsittelyä.</p> <p>MRL 54 §:n mukaan asemakaavaa laadittaessa on maakuntakaava ja oikeusvaikutteinen yleiskaava otettava huomioon siten kuin siitä edellä säädetään. Käsillä oleva asemakaavan muutos ja laajennus on laadittu maakuntakaavan ja voimassa olevan yleiskaavan tavoitteiden mukaisesti. Kaavamuutosalueella on huomioitu maakuntakaavan ohjausvaikutus soveltuvin osin sekä laajennusalueella alueella voimassa olevan oikeusvaikutteisen yleiskaavan ohjausvaikutus. Kaavatyössä on pyritty huomioimaan kaava-alueen merkitys poronhoidon kannalta.</p> <p>Asianosaisen Muonion paliskunnan kanssa on neuvoteltu aloitusneuvottelussa 15.4.2021 sekä PHL 53 §:n mukaisesti 12.9.2022 ja alueen merkitys poronhoidolle on pyritty kaavoituksessa huomioimaan neuvotteluissa esiin tulleiden seikkojen osalta mm. riittävän ja yhtenäisen virkistysalueen osoittamisessa sekä korttelialueiden sijoittamisessa.</p> <p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p>Muonion paliskunnan lausunto (19.2.2023):</p> <p>Edellisessä Muonion paliskunnan lausunnossaan kertomat asiat eivät ole muuttuneet eikä kaavan edellisen lausunkerran jälkeinen suunnittelu ole antanut tilaa poronhoidolle käytännössä ollenkaan. Kaava haittaa merkittävästi Muonion paliskunnan mahdollisuuksia laitumien kestäväan käyttöön sekä porojen kokoamisen helppouteen ja nopeuteen, sen ollessa keskeisellä kulku- ja kuljetuspaikalla poroille ja kaikille muillekin eläimille. Kaava vaikeuttaa porojen kuljettamista ja kokoamista, jolloin se vaatii enemmän työpäiviä ja työvoimaa</p>	<p>Merkitään tiedoksi. Kaavan laatija ei kiistä alueen merkitystä poronhoitoalueena tai Muonion paliskunnan erityistä poronhoito-oikeutta. Maakuntakaavassa kaava-alue on matkailupalvelujen aluetta ja kaava-alueella on voimassa oleva yleiskaava ja osittain ranta-asemakaava, jossa alueelle on osoitettu voimassa olevaa rakennusoikeutta. Päätös osoittaa kaava-alue matkailupalvelujen ja loma-asumisen tar-</p>

Lausunto / muistutus	Kaavan laatijan vastine
<p>maa paliskunnalta, kun porot täytyy kierrättää jostain pohjoisempaa yli joen ja sieltä porojen kuljettamiseen vaikeakulkuisia paikkoja pitkin Nilivaaraan. Erittäin todennäköistä on myös porojen syksyinen siirtyminen Äkäslompolon kylälle, kun porot eivät pääse siirtymään yli joen. Porot kulkeutuivat viimeksi isommassa määrin Äkäslompolon kylälle vuonna 2021, kun joen rannat olivat sellaiset, etteivät porot päässeet yli. Poroja oli tuolloin Äkäslompolon kylällä Karilassa vajaa tuhat pihoilla ja pelloilla. Tavallisena syksynä tätä riskiä ei ole koska yleensä porot kulkevat yli joen Mettokosken kohdalta. Kaavan toteutuminen heikentää poronhoidon edellytyksiä ja luo konfliktia poronhoidon ja muun väestön välille.</p> <p>Äkäsjoen länsipuolelta alkavat Muonion paliskunnan syys- ja talvilaitumet. Aluetta on pidetty metsähallituksen ja matkailun toimesta yhteisymmärryksessä vähällä maankäytöllä, jotta poronhoidon toimintaedellytykset ovat turvattuja alueella. Alueella ei ole kelkkareitin lisäksi muuta reitistöä, eikä metsähallitus hakkaa metsiä maanmuokkausta vaativilla tavoilla. Kaava-alueelle suunnitellut asuntovaunualueet sekä muut matkailun tarpeisiin tehtävät rakennukset tuovat turistien mukana painetta reittiverkostolle ja tuovat moottorikelkkailijoita muuten rauhalliselle alueelle. Luvaton kelkkailu reitienulkopuolella on valtava ongelma paikoittain paliskunnassa alueilla, joissa reittiverkosto on laajempi.</p> <p>Huomautamme myös, että kaava-alueen välittömässä läheisyydessä Äkäsjoen toisella puolella alkavan Ylläs-Pallas Kansallispuiston luonnonsuojelullinen päätarkoitus ajaa osaltaan alueen rauhoittamista kaikelta kaavoitukselta. Metsähallituksen maanomistajana tulisi suojella tärkeät lajiston siirtymäreitit puiston alueelle sekä luonnontilaiset alueet kansallispuiston läheisyydessä, jollainen tämäkin kyseinen kaava-alue kokonaisuudessaan on.</p> <p>Kaavan laatijan vastineessa paliskunnan edelliseen lausuntoon kaavan laatija ilmoittaa, ettei kaavan tarkoitus ole estää porojen liikkumista laidunten välillä. Muonion paliskunta huomauttaa, että vaikka kaavan tarkoitus ei olisikaan kyseinen estäminen, niin kaava kuitenkin porojen liikkumisen estää alueen rauhan loppuessa kokonaan. Liikuntahallin kaavoittaminen porojen kuljetusreitille tekee sen jo pelkästään yksin ja kun kuljetusreitille vielä lisätään asuntovaunualueet, ei kaavoittaja ole ottanut poronhoitoa huomioon kaavoituksessa ollenkaan. Jokea oma-aloitteisesti ylittäessä porot ovat arkoja ennen jokeen astumista ja mikäli alueella on häiriökijöitä, porot eivät mene jokeen ja siitä yli. Kun poroja kuljetetaan ylityspaikkaa kohti, ovat ne arkoja jo kauan ennen joelle tuloa ja välttävät häiriöalueelle menemistä jo pidemmän matkan päästä. Poroja kuljettaessa niiden täytyykin aina mennä itse pakottamatta jokien tai muuten vaikeiden paikkojen yli kuljettamisenkin aikana. Alueelle suunnitellut asuntovaunualueet, sekä urheilutoimintaa palvelevien rakennusten korttelialue ovat erittäin suuren häiriön aiheuttajia kumpikin. Kuten myös R-1 ja RM alueet. Nämä kaava-alueet ovat kaava-alueen pohjoisosassa niin välittömässä läheisyydessä tärkeää eläinten kulkuja kuljetuspaikkaa, että ne joutuvat kääntymään takaisin sinne mistä tulivat.</p>	<p>peisiin on osa laajempaa maakunnallista ja/tai kunnallista alueidenkäyttösuunnitelmaa, joka ohjaa alueen asemakaavan laadintaa.</p> <p>Käsillä olevalle asemakaava-alueelle ei ole osoitettu erikseen moottorikelkkareittejä eikä alueelle ole osoitettu moottorikelkkareittiä myöskään voimassa olevassa yleiskaavassa. Tunturi-Lapin maakuntakaavassa moottorikelkkailureitit on osoitettu olemassa olvien tietojen mukaan. Runkoreitistöä täydentävät paikalliset reitit, joita ei ole osoitettu maakuntakaavassa, ja joiden sijaintia tulisi maakuntakaavaselostuksen mukaan suunnitella yhteistyössä alueen muiden käyttäjien kanssa. Moottoriajoneuvon kuljettamisesta maastossa säädetään maastoliikennelaissa (1995/1710).</p> <p>Tunturi-Lapin maakuntakaavassa ja osin voimassa olevassa yleiskaavassa on osoitettu erikseen suojelualueet, joihin käsillä oleva kaava-alue ei sisälly. Kaava-alue on sekä maakunta- että yleiskaavassa osoitettu matkailupalvelujen ja loma-asumisen tarpeisiin. Asemakaava-alueelta on laadittu luontoselvitys, jossa kaava-alueelta on tunnistettu arvokkaat luontotarvot ja jotka on kaavaehdotusvaiheessa osoitettu kaavakartalla.</p> <p>Kaava-alue on valikoitunut alueella voimassa olevan kaavatilanteen sekä osin myös olemassa olevan maantielitymän perusteella. Asianosaisen Muonion paliskunnan kanssa on neuvoteltu poronhoidon merkityksen huomioimiseksi aloitusneuvottelussa 15.4.2021 sekä PHL 53 §:n mukaisesti 12.9.2022 ja alueen merkitys poronhoidolle on pyrityt kaavoituksessa huomioimaan neuvotteluissa esiin tulleiden seikkojen osalta. mm. korttelialueiden ja rakennuspaikkojen kokoon ja sijoittamiseen liittyen sekä osoittamalla kaava-alueen pohjoisosaan yhtenäistä virkistysaluetta, jossa on huomioitava alueen tärkeys erityisenä poronhoitoalueena. Maakuntakaavan matkailupalvelujen alueella, voimassa olevan yleiskaavan matkailupalvelujen ja loma-asuntoalueella ja osittain ranta-asemakaavan mukaisella loma-asumiseen osoitetulla alueella, jossa tälläkin hetkellä on voimassa olevaa käyttämätöntä rakennusoikeutta, ainut vaihtoehtoinen ja lausunnon perusteella ainoa poronhoidon edellytykset säilyttävä kaavaratkaisu ei voi olla alueen kokonaan rakentamatta jättäminen.</p>

Lausunto / muistutus	Kaavan laatijan vastine
<p>Vaikka asemakaavan ratkaisu olisi suunnitellun kaltaisena maakuntakaavan ja yleiskaavan tavoitteiden mukainen, kuten kaavan laatija vastineessaan ilmoittaa, ei se tarkoita sitä, etteikö kaavaratkaisu olisi poronhoidolle erittäin haitallinen ja erityisellä poronhoitoalueella vastoin poronhoitolakia. Paliskunta ehdottomasti vastustaa uuden kaava-alueen perustamista luonnontilaiselle porolaitumelle porojen kuljetusreitit välittömään läheisyyteen kaava-alueen eteläosassa.</p> <p>Alueella on erityistä luontoarvoa rakkaisena alueena kangasvaaran päässä. Kyseinen alue on yleiskaavassa merkitty MY-alueeksi eli alueeksi, jolla on erityisiä ympäristöarvoja.</p> <p>Kaava-alue on syrjässä Äkäslompolon kylältä ja on täysin järjestöntä kaavoittaa syrjäalueille asuntovaunualueita ja liikuntahalli. Tällaiset kaavat kuuluvat keskeisille paikoille, jotta ne palvelevat paremmin väestöä ja ovat ekologisesti ja sosiaalisesti hyväksyttävämpiä. Äkäslompolossa on liikuntahalli ja asuntovaunualue, jotka palvelevat jo alueella olevaa väestöä. Mikäli tällaisille todella on lisätarvetta, ne täytyy kaavoittaa keskusten alueille, ei luonnontilaisille ja jo muuten arvokkaille alueille.</p> <p>Muonion paliskunta vaatii, että kaava-alueen koko Mettorakan pohjoispuolinen alue tulee suojata rakentamiselta ja kaavoittaa kokonaisuutenaan poronhoidolle tärkeäksi alueeksi. Sellaisenakin se varmasti vastaa maakuntakaavan ja yleiskaavan tavoitteita.</p> <p>Paliskunta pyytää uutta neuvottelua ennen kaavan hyväksymistä ja pyytää lähettämään vastineen osoitteeseen vili- kurki@gmail.com</p>	<p>Merkitään tiedoksi. Kaava-alue on valikoitunut alueella voimassa olevan kaavatilanteen (maakunta-, yleis- ja asemakaava) sekä osin myös olemassa olevan maantieliittymän perusteella. Asianosaisen Muonion paliskunnan kanssa on neuvoteltu aloitusneuvottelussa 15.4.2021 sekä PHL 53 §:n mukaisesti 12.9.2022 ja alueen merkitys poronhoidolle on pyritty kaavoituksessa huomioimaan neuvotteluissa esiin tulleiden seikkojen osalta. mm. korttelialueiden ja rakennuspaikkojen kokoon ja sijoittamiseen liittyen sekä osoittamalla kaava-alueen pohjoisosaan yhteistä virkistysaluetta, jossa on huomioitava alueen tärkeys erityisenä poronhoitoalueena. Asemakaavan hyväksymisestä päättää Muonion kunnanvaltuusto.</p> <p>Yleiskaavan mukainen MY-alue kaava-alueen etelä- ja länsiosassa osoitetaan käsillä olevassa asemakaavassa retkeily- ja ulkoilualueeksi (VR). Alueella on tunnistettu merkittävät luontoselvityksen mukaiset luontoarvot ja osoitettu kaavakartalla luo-merkinällä. Asemakaava-alueella on voimassa MRL 128 §:n mukainen toimenpiderajoitus.</p> <p>Kaava-alue sijoittuu maakuntakaavassa osaksi Levi-Ylläs-Pallas-Hettan kansainvälisesti merkittävää matkailualueita, joka kattaa esim. Levin, Ylläksen ja Oloksen matkailukeskukset lähialueineen. Kaava-alue kuuluu Ylläksen matkailupalvelujen alueeseen (RM 1406) ja alueelta on matkaa Kolarin Äkäslompolon kylän palveluihin ainoastaan 3-4 km. Kaava-alueen pohjoispuolella sijaitsee olemassa oleva mökkikylä ja kaava-alueen välittömässä läheisyydessä sijaitsee myös loma-asuntoja Äkäsjoen länsipuolella. Kaava sijoittuu olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen.</p> <p>Kaava-alue sijaitsee maakuntakaavan matkailupalvelujen alueella, voimassa olevan yleiskaavan matkailupalvelujen ja loma-asuntoalueella ja osittain ranta-asemakaavan mukaisella loma-asumiseen osoitetulla alueella, jossa tälläkin hetkellä on voimassa olevaa käyttämätöntä rakennusoikeutta.</p> <p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p>Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piirin ja Suomen luonnonsuojeluliiton paikallisyhdistys Muonion Kolarin Luonto ry:n lausunto (päiväämätön):</p> <p>1. Yleistä</p> <p>Yleisesti Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry pitää yllämitoitettuna rakentamista vielä erämaiselle seudulle. Katsonne, että kaavoituksessa ei ole riittävästi selvitetty alueen luontoarvoja ja huomioitu muun muassa alueen porojen vaellusreitit. Piiri katsoo, että kaavoituksessa tulee paremmin ottaa huomioon alueen erämaisuus ja vanhat metsät, jotka ovat tärkeitä metsäluonnon monimuotoisuudelle. Lisäksi alueen hiljaisuus ja rauhallisuus on tärkeää muun muassa jokialueella eläville saukoille ja euroopanmajaville, jotka</p>	<p>Kaava-alue sijaitsee maakuntakaavan matkailupalvelujen alueella, voimassa olevan yleiskaavan matkailupalvelujen ja loma-asuntoalueella ja osittain ranta-asemakaavan mukaisella loma-asumiseen osoitetulla alueella, jossa tälläkin hetkellä on voimassa olevaa käyttämätöntä rakennusoikeutta. Kaavatyön aikana kaava-alueelta on laadittu mm. luontoselvitys, jonka tulokset on huomioitu kaavatyössä.</p>

Lausunto / muistutus	Kaavan laatijan vastine
<p>todennäköisesti häiriintyvät alueelle tulevan ihmispaineen seurauksena.</p> <p>2.</p> <p>Natura-alueeseen kuuluvan Äkäsjoen rannoille on jätettävä suojavyöhyke. Ylläksen osayleiskaavan alueella oleva Äkäsjoki sivuhaaroinen kuuluu Tornionjoen-Muonionjoen vesistöalueeseen (SAC FI1301912), joka on Natura 2000 -suojeluetta. Luonnonsuojelulain 65 §:n mukaan Natura-arviointi on tehtävä, mikäli hanke tai suunnitelma joko yksistään tai yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti heikentää valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottaman tai siihen sisällytetyn alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon.</p> <p>Muistutuspyyntöasiakirjoissa ei esitetä riittäviä selvityksiä kaavan vaikutuksista Äkäsjokeen. Kaava-alueen kohdalla Äkäsjoki on pienehkö joki, joka etenkin kesäisin ja talvisin on usein vähävetinen. Esimerkiksi Metsokoskea ei pysty kanoottilla laskemaan kuin keskivedellä. Joki on siis suuren osan vuodesta erityisen herkkä sen ympäristössä tapahtuville negatiivisille muutoksille. Äkäsjoki on erittäin uhanalaisen meritaimenen tärkein Tornion-Muonionjokeen Suomesta laskeva lisääntymisvesistö. Meritaimenia nousee kaava-alueen yläpuolelle asti kutemaan. Etenkin asemakaavassa esitetty suuri, 160 neliömetrin sauna uhkaa Äkäsjoen luonnontilaa. Jo saunan rakentamisprojekti heikentää vähintään väliaikaisesti Äkäsjoen veden laatua. Muistutuspyyntöasiakirjoissa ei myöskään esitetä riittäviä selvityksiä saunan viemäroinneistä, hulevesistä ja muista teknisistä ratkaisuista.</p> <p>Saunan sijoituspaikka on lisäksi erikoinen: sen kohdalla Äkäsjoessa on matala ja kivinen kosken loppuliuku. Onko suunnitelmana kaivaa koskeen uimapaikka? Kapeassa joessa tämä muuttaisi virtaamaa merkittävästi. Vai onko tarkoitus tehdä luo-alueen läpi polku ja siitä edelleen laiturit Metsosuvantoon, mikä sekin olisi lähtökohtaisesti erittäin kyseenalaista? Onko suunnitteilla tulipaikkoja? Näihinkään kysymyksiin ei asiakirjoista löydy vastauksia.</p>	<p>Asemakaavan muutoksessa ja laajennuksessa Äkäsjoen rannan ja korttelialueiden väliin on osoitettu lähes 200 metriä rakentamatonta retkeily- ja ulkoilu-alueita (VR) saunarakennuksen rakennusalaan lukuun ottamatta. Retkeily- ja ulkoilualueella on huomioitu myös arvokkaat luontokohteet (luo). Kaavaselostuksen vaikutusten arviointia täydennetään Natura-alueeseen liittyen. Kaavamuutoksella ei arvioida toteutuessaan olevan sellaisia merkittäviä Natura 2000 -alueen luonnonarvoja vähentäviä vaikutuksia, jotka edellyttäisivät erillistä LSL 65 §:n mukaista Natura-vaikutusten arviointia. Natura-alueet sijaitsevat suurimmaksi osin varsinaisen kaava-alueen ulkopuolella. ELY-keskus valvoo toimialueellaan luonnonsuojelulain noudattamista toimialueellaan yhdessä muiden viranomaisten kanssa. Kaavakarttaan lisätään yleinen määräys liittyen Natura-arvojen huomioimiseen. Määräyksen mukaan "Natura-alueen arvot on huomioitava kaava-alueen kaikessa uudisrakentamisessa (talonrakentaminen ja maa- ja vesirakentaminen)."</p> <p>Äkäsjoen rannalla sijaitsee olemassa olevaa loma-asutusta sekä kaava-alueen etelä- että pohjoispuolella. Kaava-alueen pohjoispuolella voimassa olevassa ranta-asemakaavassa Äkäsjoen rantaan on osoitettu jo rakentunut 100 k-m² rantasauna alueen mökkikylän käyttöön ja kaava-alueen eteläpuolen lomatontit ovat omarantaisia. Käsillä olevassa asemakaavan muutoksessa ja laajennuksessa kaava-alueelle ei osoiteta sellaista muusta matkailu- ja loma-asumisesta poikkeavaa maankäyttöä, että sillä arvioitaisiin olevan merkittäviä haitallisia vaikutuksia Äkäsjoen vedenlaatuun tai yleisesti joen Natura-arvoihin. Kaavan yleisissä määräyksissä määrätään, että hulevesisuunnitelma tulee esittää rakennusluvan yhteydessä.</p> <p>Saunarakennuksen rakennusalan sijaintiin vaikuttavat kaava-alueen arvokkaat luontoarvot (luo-kohteet). Vesistöä koskevat toimenpiteet vaativat vesilain mukaisen toimenpideluvan. Natura -alueella tai sen läheisyydessä suoritettavista toimenpiteistä tulee ilmoittaa alueelliselle ELY-keskukselle, mikäli toimenpiteestä voi aiheutua alueen luonnonarvojen merkittävää heikentymistä. Ilmoitusta ei tarvitse tehdä toimenpiteestä, joka perustuu viranomaisen antamaan päätökseen tai lupaan, tai josta on tehtävä lupahakemus tai ilmoitus viranomaiselle jo muutoinkin lainsäädännön nojalla. Kaavatyössä ei voida ottaa kantaa siihen, minkälaisia matkailua palvelevaa oheistoimintaa (esimerkiksi grillipaikat) alueelle on suunnitteilla ja minkälaisia lupia toiminta tulee mahdollisesti vaati-</p>

Lausunto / muistutus	Kaavan laatijan vastine
<p>SLL Lappi ym. esittää, että Natura 2000 -alueeseen kuuluvan Äkäsjoen ranta-alueelle määritellään asemakaavassa 100 metrin suojavyöhyke, jolle ei rakenneta. Täten asemakaavassa oleva Äkäsjoen lähelle suunniteltu sauna on siirrettävä toiseen paikkaan. Vanhassa kaavassa ollut MY-alue toteutti tätä ideaa, joten kaavaehdotuksissa esitetyt luo-alueet heikentävät tältä osin alueen luonnontilaa, minkä ei pitäisi olla kaavamutoksen lopputulos.</p> <p>3. Nisäksälajien huomiotta jättäminen</p> <p>Lajihavainnot on tehnyt riistabiologi Keijo Taskinen, joka on liikkunut alueella eri vuodenaikoina kahden vuosikymmenen ajan. Taskinen on esimerkiksi kartoittanut Äkäsjoen vesistön euroopanmajavan levinneisyyttä ja tehnyt samalla saukko-havaintoja. Osana asemakaavahanketta tehty luontoselvitys on monelta osin puutteellinen. Pahin puute on nisäkkäiden (lukuun ottamatta pohjanlepakkoa) jättäminen pois selvityksestä. Äkäsjoen yläjuoksu on saukon (luontodirektiivilaji) keskeistä elinaluetta. Saukot saalistavat kaava-alueella virtaavassa osassa Äkäsjokea ympäri vuoden. Metsokoskessa ja sen ympäristössä on sulapaikkoja ja sopivia törmiä, joiden jäättömältä tyveltä saukot pääsevät veteen saalistamaan. Alueella näkee myös naaraita pentueineen. Saukon lisääntymisalueet sijaitsevat yleensä jokialueilla, joiden rannoilla kasvaa puuvartisista kasveja. Lisääntymispaikkaan kuuluvat sekä synnytyspesä että pienten poikasten siirtopesä ja näiden lähistöllä sijaitsevat, talvisin sulat vesistön osat, joilla pentueet saalistavat. Asemakaava-alue ja sen lähiympäristö täyttävät kaikki nämä edellytykset. Todennäköisesti Metsokosken lähistöllä on siis säännöllisesti saukon pesä tai pesiä (saukot myös käyttävät vanhoja euroopanmajavan pesiä ja/tai käytäviä). Asia olisi pitänyt huomioida ja tutkia luontoselvityksessä. Kaavoittajan esittämä arvio 120 saunankäyttäjistä vuorokaudessa on häiriötekijä, joka huonontaa alueen lajiston elinolosuhteita merkittävästi. Talvella ihmisen aiheuttama toistuva häirintä voi olla esimerkiksi saukolle elämän ja kuoleman kysymys.</p>	<p>Asemakaavan muutoksessa ja laajennuksessa Äkäsjoen rannan ja korttelialueiden väliin on osoitettu lähes 200 metriä rakentamatonta retkeily- ja ulkoilu-alueetta (VR) saunarakennuksen rakennusala lukuun ottamatta. Alueella voimassa olevassa ranta-asemakaavassa kaava-alueelle Äkäsjoen rantaan on osoitettu uimaranta-alue, jolle saa sijoittaa 50 k-m² suuruisen saunan (vv-1) sekä venevalkama (lv). Kaava-alueella on siis voimassa olevan ranta-asemakaavan osoittamana rantasaunan rakennusoikeus. Korttelialueiden lisäksi kaava-alue on voimassa olevassa ranta-asemakaavassa osoitettu retkeily- ja ulkoilualueeksi (VR).</p> <p>Kaavamutoksesta ei arvioida aiheutuvan saukolle tai saukon elinympäristölle sellaista merkittävää haittaa, että saukko tulisi kaavakartalla huomioida esimerkiksi erillisin kaavamääräyksin. Ympäristöministeriön Suomen ympäristö 1/2017 julkaisussa todetaan, että saukon elinpiiri on laaja, usein kymmenien kilometrien pituinen vesistöreitien osa. Todellinen aktiivikäytössä oleva elinpiiri on kapeahko rantaviivaa seuraileva vyöhyke kuivan maan ja syvän veden välissä ja poikueellinen naaras pitää yllä elinpiiriä pienempää reviiiriä taatakseen poikueelle talviset saalistuspaikat. Saukot tottuvat rauhalliseen ihmistoimintaan, eikä lisääntymispaikka välttämättä ole kaukana asutuksesta. Lisääntymispaikka on aina hyviä talvisia ruokailupaikkoja sisältävällä vesistöreitillä ja sijaitsee rannoiltaan suojaisella osuudella, joka on lähellä talvista ruokailu-alueita. Yleensä lisääntymispaikka on myös reitin rauhallisimmalla osalla.</p> <p>Saukolle tärkeitä ovat talvella sulana pysyvät paikat eli kosket. Lajina saukko ei ole mitenkään ihmisarka. Kaava-alueen itäpuolella sijaitsevaan Metsokoskeen jää riittävästi sellaista koskiosuutta, johon suunnitellun saunan rannalta ei ole suoraa näköyhteyttä (n. runsaat 100 m), ja joka on saukolle riittävän rauhallinen silloinkin, kun sauna on käytössä. Öisin saukot varmasti uskaltavat liikkua koko koskiosuudella ja muuttunevat aikaa myöten rohkeammiksi. Tilannetta voidaan parantaa sillä, ettei rantapuustoa hakata saunan kohdallakaan, vaan koko välitön rantavyöhyke säilytetään puustoisena. Kaavan toteutumisen jälkeen saukko pystyy saalistamaan koskella talvisin silloinkin, kun sauna on käytössä, koska riittävän rauhallista koskiosuutta jää vähintään runsaat 100 m. Saunan lähelle tulemista saukko voi tuki ainakin aluksi välttää, jos siellä on liikettä. Koskea parempia pesäpaikkoja on puolestaan runsaasti koskesta pohjoiseen olevilla jokirannoilla. Saunarakennuksen sijoittaminen kaava-alueen eteläosaan nykyisten mökkien läheisyyteen aiheuttaa vähemmän häiriötä verrattuna siihen, että sauna rakennettaisiin pohjoisemmaksi kaava-alueella. Pohjoisempina rannan vaikeakulkuisuus suojaa tehokkaasti jokivarren eläimistöä häiriöltä ja lisäksi jokiranta on puustoinen ja pensaikkoinen eli joelle ei näy esimerkiksi nykyisin käytössä olevilta poluilta.</p>

Lausunto / muistutus	Kaavan laatijan vastine
<p>Luontoselvityksessä ei mainita myöskään euroopanmajavaa, joka on saukon lailla EU:n luontodirektiivilaji. Äkäsjöessa on tällä hetkellä majavanpesiä sekä Kukaslompolon ylä- että alapuolella. Kaava-alueella on majavan kaatamia puita. Vaikeasti havaittavia kesäpesiä alueella voi olla jo nyt. Todennäköisesti majavat tekevät lähivuosina alueelle tai sen lähitöille talvipesän.</p> <p>Pohjanlepakon (myös direktiivilaji) osalta luontoselvitys vaikuttaa aliarvioivan kaava-alueen merkitystä lajille. Pohjanlepakko ei ole kovin yleinen laji Äkäslompolon ympäristössä. Suuri osa Äkäslompolon pohjanlepakkohavainnosta on tehty Äkäsjökilaaksossa ja Karilan ympäristössä. Sinänsä siis jo se, että selvityksen tekijä yhdellä lyhyellä kävelyllä teki kolme lepakkohavaintoa, kertoo alueen merkityksestä lepakoille. Alueella on siis tavanomaista suurempi merkitys pohjanlepakolle. Luontodirektiivin liitteen IV (a) eläinlajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty luonnonsuojelulain 49 §:n nojalla. Tiukka suojelu edellyttää, että kyseisten lajien lisääntymis- ja levähdyspaikat on aina säilytettävä erilaisten hankkeiden ja toimenpiteiden yhteydessä, ellei niiden hävittämiseen tai heikentämiseen ole saatu poikkeamislupaa luontodirektiivin artiklan 16 perusteilla.</p>	<p>Kaavamuutoksessa pääosa Äkäsjokivarresta jää rakentamisen ulkopuolelle. Luontoselvityksen laadinta-hetkellä kaava-alueella joen rannoilla ei havaittu majavan patoja tai kekopesiä. Toisaalta euroopanmajava, joita Lapin majavat ainakin pääosin ovat, eivät välttämättä rakenna kekopesiä lainkaan, vaan tekevät pesänsä rantapenkkaan. Myöskään rantapenkassa ei havaittu pesiä. Alueella ei havaittu patoja, eikä niitä varmasti ole aivan kaava-alueen lähelläkään, sillä vedenpinta ei näyttänyt siltä, että sitä olisi mikään normaalisti tasosta nostanut. On epätodennäköistä, että majava rakentaa pesää Metsokoskeen, joka on hyvin kivikkoinen ja matala, sillä paremmalta vaikuttavia paikkoja on pohjoisempaan, jossa vesi on syvempää. Kaava-alueen pohjoisosaan kaavamuutoksesta tuskin aiheutuu merkittävästi lisää liikkumista, koska jokiranta on laajalti tulviva ja erittäin vaikeakulkuinen. Olemassa olevat mökit/vapaa-ajan asunnot kaava-alueen eteläpuolella aiheuttanevat sen, ettei majava tee pesiä Metsokosken eteläosaan tai Metsosuvantoon. Näin ollen ei ole todennäköistä, että kaavamuutoksessa osoitetun saunarakennuksen rakennusalan kohdalla tai lähitöillä joessa olisi majavan lain tarkoittamaa lisääntymis- ja levähdyspaikkaa. Majavan lisääntymis- ja levähdyspaikaksi on julkaisussa Suomen ympäristö 1/2017 sivulla 33 määritelty nimenomaan pesä eikä lisääntymis- ja levähdyspaikka direktiivilajien kohdalla tarkoita kaikkia paikkoja, joissa eläin liikkuu. Sinänsä majavia voi varmasti liikkua koko joen mitalla varsinkin silloin kun mökeillä on hiljaisempaa. Joka tapauksessa kaava-alueella jokivarren jää paljon sopivan rauhallista rantaa majavan pesintään ja ruokailuun.</p> <p>Luontoselvityksen mukaan selvitysalueen harvat mäntymetsät sopivat hyvin pohjanlepakon saalistusalueeksi, mutta selvitysalueella ei kuitenkaan ole tavanomaista suurempaa merkitystä pohjanlepakoille eikä pohjanlepakoiden esiintymiseen perustuvia maankäyttösuosituksia ole tarpeen esittää. Lepakoiden kannalta olennaista on se, että maisemarakenne säilyy riittävän samanlaisena. Kaavamuutoksessa alkuperäistä puustoa pyritään säilyttämään mahdollisimman paljon ja kaavan yleisissä määräyksissä määrätään mm. rakennuspaikan rakentamattomien osien säilyttämisestä luonnontilaisina sekä rakentamisesta siten, että mahdollisimman vähän kaadetaan puustoa. Puuston säilyttämisestä on hyötyä myös alueen lepakoille. Jokirannat tulva-alueineen ovat usein saalistusympäristönä lepakoille tärkeitä, koska siellä kuoriutuu runsaasti saalishyönteisiä, ja toisaalta jokiuoma on hyvä lentoreitti, mihin käsillä oleva kaavamuutos ei aiheuta muutosta. Yleisesti ottaen pohjanlepakko (joka on kaava-alueella ainoa lepakkolaji) viihtyy asutuksenkin tuntumassa eikä loma-asunto-tyyppinen rakentaminen siten mitenkään automaattisesti vaikuta lepakoihin. Merkittävin vaikutus voisi olla keinovalon lisääntyminen, mutta toisaalta pohjanlepakot voivat saalistaa katuvalojenkin lähellä, koska valot keräävät hyönteisiä. Lisäksi rakennuksiin voi</p>

Lausunto / muistutus	Kaavan laatijan vastine
<p>SLL Lappi ym. esittää edellä mainituin perustein kaavassa olevan saunan siirtämistä kauemmaksi rannasta ja koko kaava-alueen rantavyöhykkeen rauhoittamista. Edellä mainitusta vähintään 100 metrin suojavyöhykkeestä tulisi siis tehdä suojelualue, jonne ei tehdä polkuja, uimapaikkoja eikä talvireittejä.</p> <p>4. Lintulajien puutteellinen huomiointi.</p> <p>Lajihavainnot on tehnyt riistabiologi Keijo Taskinen, joka on liikkunut alueella eri vuodenaikoina kahden vuosikymmenen ajan. Luontoselvityksessä on kartoitettu vain alueen pesimälajistoa. Äkäsjokilaakso on kuitenkin tärkeä myös muuttaville linnuille. Joen sulapaikat ovat tärkeitä varhaisille muuttajille, kuten monille vesilinnuille. Kevään edetessä esimerkiksi Met-sosuvanto tulvarantoinen on myös kahlaajien mieleen. Myös kaava-alueen pohjoispuoli sulaa varhain ja on muuttolintujen käytössä. Kaava-alueella tai sen välittömässä läheisyydessä tavataan säännöllisesti ainakin seuraavia lajien suojelussa huomioituja lintulajeja: Jouhisorsa (VU), tukkasotka (EN), haapana (VU), isokoskelo (NT), tukkakoskelo (NT), uivelo (D), laulujoutsen (D), kaakkuri (D). Suokukko (CR, D), lapinsirri (EN), taivaanvuohi (NT), mustaviklo (NT), liro (NT, D) valkoviklo (NT), punajalkaviklo (NT), kapustarinta (D), kurki (D). Lapintiira (D). Piekana (EN), helmipöllö (NT, D), hiiripöllö (D). Räystäspääsky (EN), tervapääsky (EN), järripeippo (NT), lapintiaainen (NT), hömötiainen (EN), pohjansirkku (NT), pajusirkku (VU), västäräkki (NT). Kuukeli (NT). Palokärki (D), pohjantikka (D). Pyy (VU, D), riekko (VU), metso (D). SLL Lappi ym. esittää, että edellisessä luvussa ehdotettua suojelualuetta laajennetaan kattamaan myös siihen liittyvät luonnontilaisen kaltaiset metsä- ja suoalueet. Näin taattaisiin alueen vanhan metsän ja soiden reu-navyöhykkeiden lintulajiston ja myös pohjanlepakon elinym-päristön säilyminen.</p>	<p>syntyä päiväpiiloiksi sopiva paikkoja, joita alueella on nykyisin vähän. Lepakoiden oloja voi myös parantaa asettamalla niille lepakonpönttöjä. Kaavan yleisissä määräyksissä keinovalosta määrätään, että alueen piha-, katu- ja ulkovalaistus on suunnattava alaspäin maata kohden siten, että taivaalle suuntautuvaa hajavaloa muodostuu mahdollisimman vähän.</p> <p>Asemakaavan muutoksessa ja laajennuksessa Äkäsjoen rannan ja korttelialueiden väliin on osoitettu lähes 200 metriä rakentamatonta retkeily- ja ulkoilu- aluetta (VR) voimassa olevan ranta- asemakaavan mukaisesti saunarakennuksen rakennus-alaa lukuun ottamatta. Kaavakartalla on lisäksi huomioitu luontoselvityksen mukaiset luontoarvot (luo-kohteet). Kaavamuutoksessa ei ole tarpeen osoittaa erityisiä suojelualueita.</p> <p>Suunnittelualueelta laadittu luontoselvitys on laadittu riittävällä tarkkuudella. Työssä on kartoitettu pesimälinnuston lisäksi muiden EU:n luontodirektiivin liitteisiin II- ja IV sisältyvien sekä uhanalaisten ja silmälläpidettävien lajien esiintymiä. Linnustoselvityksessä selvästi yli lentävät linnut jätettiin huomioimatta, mutta alle 50 metrin päässä selvitysalueen rajan ulkopuolella havaitut yksilöt merkittiin muistiin, sillä niiden reviiri sijoittuu suurella todennäköisyydellä osittain selvitysalueelle. Laaditun luontoselvityksen mukaan alueen pesimälinnusto on pääasiassa seudulle tyypillistä metsälinnustoa eikä varsinaisia linnustoon perustuvia maankäyttösuosituksia ole tarpeen esittää. Äkäsjoen laakson säilyttäminen suurimmaksi osaksi luonnontilassa turvaa selvityksen mukaan paju- ja pohjansirkun pesimäympäristön. Kaavamuutoksessa ei ole tarpeen osoittaa erityisiä suojelualueita.</p>
<p>Muistutus A (yhteensä 10 allekirjoittanutta, päiväämätön):</p> <p>Yleisesti</p> <p>Valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa keskeistä on edistää luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä. Tämä näkökanta on syytä huomioida nykyistä tarkemmin ja tosissaan Kukaslompolan asemakaavahankkeessa, sillä tämänhetkinen kaavamuutosehdotus on rakennusosaltaan yhä massiivinen alueen ekosysteemiin, luontoarvoihin ja Äkäsjoen kantokykyn nähden. Rantaan ulkoilu- ja virkistysalueelle suunnitella oleva saunarakennus on kasvanut 50m2:stä 160m2:n kokoiseksi massiiviseksi saunaksi, illanvietto- ja uimapaikkoineen. Saunan ympärivuotinen käyttäjämäärä 100-200</p>	<p>Kaava-alue sijaitsee maakuntakaavan matkailupalvelujen alueella, voimassa olevan yleiskaavan matkailupalvelujen ja loma-asuntoalueella ja osittain ranta- asemakaavan mukaisella loma-asumiseen osoitetulla alueella, jossa tälläkin hetkellä on voimassa olevaa käyttämätöntä rakennusoikeutta. Alueella voimassa olevassa ranta- asemakaavassa kaava-alueelle Äkäsjoen rantaan on osoitettu uimaranta-alue, jolle saa sijoittaa 50 k-m² suuruisen saunan (vv-1) sekä venevalkama (lv). Käsillä olevassa kaavamuutoksessa ranta- saunan rakennusoikeudeksi osoitetaan 160 k-m². Kaava-alueen pohjoispuolella 2019 hyväksytyssä</p>

<p>hlöä/päivässä häiritsisi merkittävästi koskessa asuvia rauhoitettuja saukkoja ja sen ravinnon hankinnalle etenkin talvisin elintärkeää avovesipaikkaa. Saunan sekä viemäröinnin rakentamisellekin tuskin riittävät pelkät retkeilyreitit rakennus- tai huoltoaikana. Saunarakennus vaikuttaisi erämaajoen elämys- ja luontoarvoon sekä rakennusvaiheessa tuhoaisi ympäristössä olevia herkkiä luo-alueita.</p> <p>Toiseksi asuntovaunualueesta voisi luopua sillä asuntovaunualue sijaitsee jo kaava-alueen lähellä (3km) Äkäslompolon kylässä, siellä on yrittäjän mukaan hyvin tilaa, eikä uudelle alueelle ole tarvetta. Lisäksi Muonion kunnan alueella toimii jo viisi asuntovaunualueyrittäjää, joiden elinkeinon harjoittamisen vuoksi ei ole tarvinnut tuhota luonnontilasta metsää. Moitimme kaavoittajan arvopohjaa lähteä kaavoittamaan elinkeinotoimintaa erityisten luontoarvojen alueelle. Tällä menoa ei ole mitään Lapin vetovoimatekijästä – monimuotoista luonnosta – jäljellä tuleville sukupolville, jos kaavoittaja käyttää monopoliasemaansa lyhytjänteisesti veroeurot silmissä vilkkuen. Lähiseudulla on rakentamiselle (liikuntahallille ja karavaanitoiminnalle) soveltuvaa muuta aluetta, joka ei sisällä erityisiä luontoarvoja tai ole poronhoidon kannalta erityisen tärkeitä. Miksi pitäisi kaataa lähes luonnontilaista metsää tällaista varten? Aluesuunnittelua on tehtävä sukupolvien aikajänteellä – kaadettua metsää ei saa tekevämmäksi, ja jäljet korjaantuvat vasta vuosisatojen saatossa.</p> <p>Kolmanneksi luontoselvityksestä puuttuu selvästi paikallistuntemus alueella olevien nisäkkäiden elinolojen kartoitukseen nähden. Selvityksessä ei mainita ollenkaan paikallisia Äkäsjoen saukkoja, majavia, tai alueella eläviä ahmoja, karhua, susia tai ilveksiä. Pohjanlepakoita tutkittiin iltahämärällä vain parina päivänä muun tutkimuksen ohella pesä- tai levähdyspaikkatutkimuksen kannalta sopimattomana aikana.</p> <p>Luontoselvityksessä ei otettu kantaa, eikä kaavoittaja pyytänyt selvityksen tekijää ottamaan kantaa siihen, miten rakentaminen luontoselvityksessä todettujen erityisten luontoarvojen välittömään läheisyyteen vaikuttaa, tai miten massiivisen saunan käyttö ja uimapaikka vaikuttaisivat erityisten luontoarvojen säilymiseen pitkällä tähtäimellä.</p> <p>Luontoselvityksen puutteellisuus</p> <p>Moitimme sitä, että kaava-alueen alueidenkäyttötavoitteita, kuten luontoarvoja ei huomioida, koska luontoselvitys on puutteellinen. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet:</p>	<p>ranta-asemakaavassa Äkäsjoen rantaan on osoitettu rakennusoikeutta rantasaunalle 100 k-m² eli hieman vähemmän, mitä käsillä olevassa kaavamuutoksessa osoitetaan. Käsillä olevassa kaavamuutoksessa Äkäsjoen rannan ja korttelialueiden väliin on lisäksi osoitettu lähes 200 metriä rakentamatonta retkeily- ja ulkoilualuetta (VR) voimassa olevan ranta-asemakaavan mukaisesti saunarakennuksen rakennusalaan lukuun ottamatta. Kaavatyössä on huomioitu valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, luontoselvityksen mukaiset luontoarvot (luo-kohteet) sekä mahdollisten direktiivilajien esiintyminen kaava-alueen lähiympäristössä.</p> <p>Alueen maanomistajalla tai vuokraoikeuden haltijalla on oikeus harjoittaa elinkeino- ja matkailutoimintaa varta vasten loma- ja matkailutoimintaan maakunta-kaavassa, voimassa olevassa yleiskaavassa sekä alueella voimassa olevassa ranta-asemakaavassa osoitulla alueella voimassa olevan rakennusoikeuden mukaisesti. Käsillä oleva kaavamuutos toteuttaa sekä maakuntakaavan, alueella voimassa olevan yleiskaavan, että alueella voimassa olevan ranta-asemakaavan tavoitteita.</p> <p>Saukkojen ja majavien osalta on vastattu jo aiemmin tässä vastineessa (kts. vastine Suomen Luonnonsuojeluliiton Lapin piirin ja Suomen Luonnonsuojeluliiton paikallisyhdistys Muonion Kolarin Luonto ry:n lausuntoon). Lienee selvää, että suurpedot eivät asetu pysyvämmiin näin lähelle olemassa olevia mökkejä, kun vieressä on esimerkiksi laaja kansallispuisto. Varmasti niitä voi joskus alueen läpi liikkua, mutta esim. karhu ei asetu talvipesään näin lähelle mökkejä tai suurpedot eivät siellä lisäänty, kun tarjolla on runsaasti paljon rauhallisempiakin alueita. Päin vastoin suurpetojen kannalta on yleisesti katsoen eduksi, että jos Lapiin rakennetaan lisää, se tehdään jo olemassa olevien taajamien liepeille.</p> <p>Selvityksen laatija antaa arvokkaista luontokohteista tarvittaessa kohdekohtaisesti maankäyttösuosituksia liittyen alueen rakentamiseen ja tämä on huomioitu myös luo-alueiden kaavamääräyksissä. Kaavamääräyksen mukaan luo-alueella ei saa suorittaa kohteen luonnontilaa muuttavia toimenpiteitä. Arvokkaat luontokohteet on osoitettu kaavamuutoksessa retkeily- ja ulkoilualueelle (VR), jossa ei ole rakennusoikeutta.</p> <p>Suunnittelualueelta laadittu luontoselvitys on kattava ja laadittu riittävällä tarkkuudella. Kaava-alueelta laa-</p>
---	--

Lausunto / muistutus	Kaavan laatijan vastine
<p>elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat laiminlyödään täysin kaava-alueelle saunasuunnitelmaa varten tehdyn puutteellisen luontoselvityksen nojalla. Luontoselvityksestä puuttuu selvästi asiantuntijuus ja paikallistuntemus sekä riittävä seuranta alueella olevien nisäkkäiden elinolojen kartoitukseen nähden. Tämä ilmenee Filosofian tohtori (ekologia ja evoluutiobiologia, eläinfysiologia) Paavo Hellstedtin (17.2.2023) tekemästä asiantuntijalausunnosta Kukaslompolon kaavan luontoselvityksen arviointiin liittyen. (Liite1)</p> <p><i>"Selvityksessä ei mainita ollenkaan kaava-alueella eläviä useita nisäkäslajeja, jotka ovat määritelty EU:n luontodirektiivin II, IV tai V liitteeseen. Näitä lajeja ovat ahma II (erittäin uhanalainen), euroopanmajava II ja IV var, ilves II ja IV var, karhu II var ja IV (ensisijaisesti suojeltava), metsäjänis V, näätä V, saukko II ja IV, susi V Lapissa, pohjanlepakko IV". (Paavo Hellstedt 2023)</i></p> <p>Luontoselvityksestä puuttuvat saukot ja majavat</p> <p>Kaava-alueella Mettosuvannossa ja sen yläpuolisen kosken rannoilla elää harvinaisia ja luonnonsuojelulla suojeltuja saukkoja. Tämä paikka, jonka rannalle kaavallaan 160 m² saunaa, terasseineen ja uintipaikkoineen, on virtaava sulavesipaikka talvellakin ja on sen vuoksi elintärkeä saukolle. Saukko on etenkin talvella sidoksissa virtaaviin vesiin ja niiden sulapaikkojen ravintovaroihin. "Saukko kuuluu ns. tiukasti suojeltuihin luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeihin, joita koskee luonnonsuojelulain 49 §:n mukainen levähdys- ja lisääntymispaikan hävittämisen ja heikentämiskielto". Kukarakka AY:n osakkaat sekä muut mökkien omistajat kaava-alueen naapurissa ovat tehneet saukoista lukuisia visuaalisia havaintoja vuodesta 1982 alkaen tähän päivään saakka. Lisäksi eri vuosina tehtyjen virallisten selvitysten perusteella tiedetään, että Äkäsjoen vesistö on saukon säännöllisesti asuttama ympäristö. Esimerkiksi Riistakolmiolaskentojen perusteella (Tornion- 6 Northland Resources SA Kolarin ja Pajalan kaivoshankealueiden saukkokartoitus 2011) Äkäsjoen varteen sijoittuu merkittävä saukkotihentymä, kun tarkastellaan koko Lapin aluetta. Mettosuvannossa kaava-alueen luontoselvitysalueella sekä sen ympäristössä Äkäsjoen Kukaslompolon alueella elää myös euroopanmajava. Majavasta meillä on omakohtaisia havaintoja viime kesältä sekä virallisia biologien havaintoja.</p> <p><i>"Euroopanmajava VI-liite Suomen saamalla varauksella. Lapin alueella euroopanmajavan metsästys on varauksesta kielletty, johtuen sen kilpailuasetelmasta ja leviämistoiveista niille alueelle, joilla elää tällä hetkellä vieraslaji amerikanmajava. Tiedossa on, että ainakin yksi majavapari pesii Kukaslompolon ja Äkäslompolon välisellä alueella Äkäsjoessa, ja niillä on useita penkkapesiä. Selvityksessä ei ole tehty majavan pesäreviirien kartoitusta lainkaan. Kuten saukollakin on majavalle erityisen tärkeää ne kohdat jokialueella, jossa ne nisäkkäinä pääsevät vedestä jäälle ja sitä kautta maalle." (FT Paavo Hellstedt 2023)</i></p>	<p>dittavan luontoselvityksen on toteuttanut ulkopuolinen asiantuntija ja ammattilainen, joka noudattaa työssään alansa ammattietiikkaan pohjavia periaatteita.</p> <p>Kaavamuutoksessa osoitetaan riittävästi rakentamaton retkeily- ja ulkoilualueet muistutuksessa mainittujen nisäkkäiden liikkumiseen kaava-alueelle ja alueelta toiselle.</p> <p>Saukkojen ja majavien osalta on vastattu jo aiemmin tässä vastineessa (kts. vastine Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piirin ja Suomen luonnonsuojeluliiton paikallisyhdistys Muonion Kolarin Luonto ry:n lausuntoon).</p>

Lausunto / muistutus	Kaavan laatijan vastine
<p>Lintujen pesäselvitys on puutteellinen</p> <p><i>"Myös lintujen pesäselvitys on puutteellinen. Lintudirektiivin I-liitteen lajeja pesii Kukaslompolon ja sen ympäristön alueella. Esimerkkejä ao lintudirektiivin I liitteen lajeista alueella on liro, metso ja pohjantikka. Luontoselvityksessä ei ole tehty kunnollista pesimälintuselvitystä Kukaslompolon ja siitä laskevan Äkäsjoen osalta." (FT Paavo Hellstedt 2023)</i></p> <p>Lepakoiden tutkimus on tehty aikana, jolloin lepakot jättävät pesänsä</p> <p>Kaavaa varten laaditussa luontoselvityksessä Pohjanlepakoita tutkittiin elokuussa iltahämärällä vain 30 minuutin ajan ja lausunnon tekijän biologi Turkka Korvenpään mukaan parina päivänä muun tutkimuksen ohella. Paavo Hellstedtin asiantuntijalausannon mukaan elokuva on huono ajankohta lepakoiden tutkimukselle, sillä lepakot ovat jättäneet pesäpaikansa ja voivat olla syönnösalueilla. Lisäksi lepakoiden detektorireitistä puolet kulki maantietä ja rantaan vievää polkua pitkin, jolloin on selvää, ettei tutkimus ei ole kovinkaan kattava juuri pesä- ja levähdyspaikkojen etsimisen kannalta. Kovin erikoiselta ja ristiriitaiselta tuntuu myös se, että biologi Turkka Korvenpään tekemän luontoselvityksen mukaan selvitysalueen harvat mäntymetsät, johon rakennusalat tulisivat sopivat hyvin pohjanlepakon saalistusalueeksi, mutta siitä huolimatta hän totesi, ettei alueella ole tavallista suurempaa merkitystä lepakoille eikä maankäyttösuosituksia tarvitse esittää.</p> <p>Jokea ei ole huomioitu luontoselvityksessä</p> <p>Luontoarvoista tulee huomioida myös se, että erilaisia arvokaloja uiskentelee alueella ja Äkäsjoki on edelleen yksi Tornionjoen tärkeimpiä meritaimenkannan lisääntymisalueita. Nisäkkäiden ja lintujen lisäksi kartoituksessa ei ole tehty selvitystä muun muassa sammakoitten V-liite ja harjuksen V-liite esiintymisestä alueella ja erityisesti suunnitellun ranta-saunan alueella. Mielestämme jokialue on edelleen luontoarvoiltaan merkityksellistä aluetta eikä RA-alueilta saisi olla mitään kulkua koskelle – nimenomaan luo-alueiden, alueen nisäkkäiden ja linnuston häirintäpykälään nojaten – vaan Mettosuvannon yläjuoksu ja kosken länsireuna pitäisi rauhoittaa kokonaan erämaajoen luontoarvoja kunnioittaen.</p>	<p>Luontoselvityksen pesimälinnustoselvitys on laadittu asemakaavatyön taustaselvitykseksi kattavasti ja riittävällä tarkkuudella.</p> <p>Selvitysalueen harvat mäntymetsät sopivat hyvin pohjanlepakon saalistusalueeksi, mutta selvitysalueella ei kuitenkaan ole tavanomaista suurempaa merkitystä pohjanlepakoille eikä pohjanlepakoiden esiintymiseen perustuvia maankäyttösuosituksia ole tarpeen esittää. Lepakoiden kannalta olennaista on se, että maisemarakenne säilyy riittävän samanlaisena. Kaavamuutoksessa alkuperäistä puustoa pyritään säilyttämään mahdollisimman paljon ja kaavan yleisissä määräyksissä määrätään mm. rakennuspaikan rakentamattomien osien säilyttämisestä luonnontilaisina sekä rakentamisesta siten, että mahdollisimman vähän kaadetaan puustoa. Puuston säilyttämisestä on hyötyä myös alueen lepakoille. Jokirannat tulva-alueineen ovat usein saalistusympäristönä lepakoille tärkeitä, koska siellä kuoriutuu runsaasti saalishyönteisiä, ja toisaalta jokiuoma on hyvä lentoreitti, mihin käsillä oleva kaavamuutos ei aiheuta muutosta. Yleisesti ottaen pohjanlepakko (joka on kaava-alueella ainoa lepakkolaji) viihtyy asutuksenkin tuntumassa eikä loma-asuntotyyppinen rakentaminen siten mitenkään automaattisesti vaikuta lepakoihin. Merkittävin vaikutus voisi olla keinovalon lisääntyminen, mutta toisaalta pohjanlepakot voivat saalistaa katuvalojenkin lähellä, koska valot keräävät hyönteisiä. Lisäksi rakennuksiin voi syntyä päiväpiiloiksi sopiva paikkoja, joita alueella on nykyisin vähän. Lepakoiden oloja voi myös parantaa asettamalla niille lepakonpönttöjä. Kaavan yleisissä määräyksissä keinovalosta määrätään, että alueen piha-, katu- ja ulkovalaistus on suunnattava alaspäin maata kohden siten, että tivaalle suuntautuvaa hajavaloa muodostuu mahdollisimman vähän.</p> <p>Joki ei kuulu osaksi kaava-aluetta, jolloin vesialuetta ei ole myöskään sisällytetty laadittuun luontoselvitykseen. Luontoselvitys on kuitenkin kattanut Äkäsjoen rantaa-alueen, jossa selvityksessä on kartoitettu pesimälinnuston ja lepakoiden ohella muiden EU:n luontodirektiivin liitteisiin II- ja IV sisältyvien sekä uhanalaisten ja silmälläpidettävien lajien esiintymiä. Äkäsjoki on lisäksi Natura 2000-verkostoon kuuluva-alue, jonka osalta suojelutavoitteet on erikseen määritelty. Lisäksi vesistöä koskevat toimenpiteet vaativat vesilain mukaisen toimenpideluvan. Asemakaavatasoisen luontoselvityksen yhteydessä ei ole ollut tavanomaista tarkastella erikseen ja kokonaisuudessaan</p>

Lausunto / muistutus	Kaavan laatijan vastine
<p>Jokiranta on luonnon monimuotoisuuden kannalta kokonaisuudessaan erittäin merkittävä alue ts. MY-väylää on laajennettava</p> <p>Mihin ja millä perusteella tämä arvokas joenrannan MY alue uudessa kaavassa hävisi? Kukaslompolon alustavassa kaavassa Metsosuvannon reunaan on merkitty MY alue, eli alue, jolla on erityistä luontoarvoa. Jokialue on edelleen luontoarvoiltaan merkityksellistä aluetta eikä uuden kaavaehdotuksen mukaisen turistimassan soisi sitä tarvella. Uuden kaavaehdotuksen (luo-) aluemerkinnoilla kuitataan koko jokirannan "merkittävän luonnon ympäristönarvot" ja jätetään huomiotta alueella elävien arvokkaiden eläinten EU:n luontodirektiivin mukainen kohtelu. Nykyisen kaavaa kuvastaa valittavasti se, että erityistä luontoarvoa sisältävä joen varressa ollut MY-alue eli jokivarren luonto on karsinoitu pieniin luo-alueisiin. Valittavasti jokirantaa kuormittavat saunan rakennuskaavavilut kaventavat joen arvokkaan eläimistön oloja, eivätkä pienet lehto- tai lettolaikut (luo-alueet) joenrannan nisäkkäitä turvaa. Voimassa olevan yleiskaavan (2003) MY-aluetta pitäisi sen sijaan leventää ja RA-alueen asukkaiden sekä käyttäjien käyntiä joelle hillitä.</p> <p>Esitämme rantasaunan poistamista kaavasta</p> <p>Esitämme rantasaunan poistamista kaavaehdotuksesta. Rantasauna kosken rannalla häiritsee rauhoitettua ja suojeltuja eläimiä. Saunan ja rannan väliin jäävä 15-20 metrin kaistale ei riitä rauhoitetun eläimen luonnolliseksi elinympäristöksi; liikkumiseen, ravinnon hankintaan, saati pesintärauhan turvaamiseen. Ylimoitettun käyttäjämäärän melu tai uiminen häiritsee rauhoitetun saukon ja myös majavan elinoloja ympäri vuoden.</p> <p>Lisäksi saunan rakentaminen, huoltotie tai esim. rinnemaaston tasoittaminen ja/tai viemäröinti tuhoavat luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeää maastoa. Voimassa olevassa yleiskaavassa rantasaunan koko on 50 neliötä. Nyt tekeillä olevassa rantakaavassa saunasta on kuitenkin suunniteltu jättimäinen 160 neliön viihtymistila aivan Äkäsjoen rantaan virtaavan murtoveden eli kosken kohdalle. Moitimme sitä, että saunan koko on uudessa kaavassa täysin ylimitoitettu herkän ja luontoarvoiltaan merkittävän ekosysteemin kesto-kyvyille. Kaavoittajan kertoman mukaan mökkikylän saunaa käyttäisi päivittäin maksimissaan 120 henkilöä ja sen lisäksi noin 20 asuntovaunukunnan väki. Tällainen väkimäärä rasittaa merkittävästi herkän jokirannan ekosysteemiä ja sen luontoarvoiltaan arvokasta kasvistoa ja eläinkuntaa. Uusi jätisauna ei myöskään millään tavoin noudata nyt voimassa olevan yleiskaavan henkeä. Nykyisessä kaavassa rantasaunan koko saisi olla maksimissaan 50 neliötä. Käytännössä 160 neliön saunasta olisi uuden omakotitalon kokoisesta viihtymiskesuksesta tulisi Äkäsjoen herkkään ja luontoarvoiltaan merkittävään kohtaan rakennusmassaltaan ja käyttöväkimäärältään aivan liian suuri kompleks. Kaavasunnitelmasta on helppo nähdä, että saunasta on tarkoitus tehdä</p>	<p>alueen matelija- tai sammakkokantaa, kuin ainoastaan lajikohtaisesti niiltä osin, kun laji on uhanalainen tai erikseen suojeltava. Tästä esimerkkinä direktiivilaji viitasammakko. Myöskään Äkäsjoen kalakannan selvittämistä ei kaavatyön osalta arvioida tarkoitukseenmukaiseksi varsinkaan, kun Äkäsjoki rajautuu kaava-alueen ulkopuolelle.</p> <p>Jokirantaan on MY-aluetta osoitettu ainoastaan alueella voimassa olevassa yleiskaavassa. Yleiskaavan MY-kaavamääräyksen mukaan alueella ei saa rakentaa niin, että vaikeutetaan yleiskaavan toteutumista. Suunnittelualueella voimassa olevassa ranta-asema-kaavassa (hyv. 1994), suunnittelualueen pohjoispuolelle 2019 hyväksytyssä ranta-asemakaavan muutoksessa sekä käsillä olevassa asemakaavan muutoksessa ja laajennuksessa jokiranta on osoitettu kokonaisuudessaan retkeily- ja ulkoilualueeksi (VR), jolla ei ole rakennusoikeutta ja johon käsillä olevan kaavan yhteydessä laaditun luontoselvityksen mukaiset arvokkaat luontokohteet on osoitettu. Asemakaava-alueella on lisäksi voimassa MRL 128 §:n mukainen toimenpiderajoitus. Kaavamuutoksessa on riittävällä tavalla huomioitu alueen luontoarvot ja niiden säilyminen myös tulevaisuudessa.</p> <p>Saunarakennuksen sijoittaminen kaava-alueen eteläosaan nykyisten mökkien läheisyyteen aiheuttaa vähemmän häiriötä verrattuna siihen, että sauna rakennettaisiin pohjoisemmaksi kaava-alueella. Rannan vaikeakulkuisuus pohjoisempaan suojaa tehokkaasti jokivarren eläimistöä häiriöltä. Lisäksi jokiranta on puustoinen ja pensaikkoinen eli joelle ei näy esimerkiksi nykyisin käytössä olevilta poluilta.</p> <p>Käsillä olevan asemakaavamuutoksen ja laajennuksen mukaisesta toiminnasta tai rakentamisesta ei arvioida koituvan sen suurempaa tai melu- ja saastehaittaa, kuin alueen muissakaan lomakylissä. Kaavamuutoksen yleisissä määräyksissä määrätään, että rakennukset, pihatiet, autopaidat ja teknisen huollon verkostot on rakennettava siten, että mahdollisimman vähän rikotaan maanpintaa, muutetaan sen tasoa tai kaadetaan puustoa. Vaurioituneet alueet on korjattava ympäristöönsä sopiviksi. Voimassa olevassa yleiskaavassa kaava-alue on osoitettu matkailupalvelujen ja loma-asuntojen alueeksi (RM) sekä loma-asuntoalueeksi (RA-1), joiden alueella yleiskaavamääräysten mukaan rakennusoikeus määritellään asemakaavalla. Käsillä olevassa asemakaavassa kaava-alueelle osoitetaan kokonaisrakennusoikeutta yhteensä 4710 k-m², josta rantasaunarakennuksen rakennuslalle yhteensä 160 k-m². Asemakaavan muutos ja laajennus on voimassa olevan yleiskaavan tavoitteiden mukainen.</p>

Lausunto / muistutus	Kaavan laatijan vastine
<p>mökkikylän viihtymiskeskus joen rantaan. Tällaiseen yleiskaavan hengen vastainen kaavamuuotos ei ole perusteltua.</p> <p>Kaavoittajan mukaan saunan paikka valittiin sillä perusteella, että jokirantaan rakennetaan myös uima/kastautumispaikka. "Virtaavassa vesi pysyy auki myös talvella", kaavoittaja totesi. Kyseinen paikka on äärimmäisen tärkeä myös saukoille, joiden elinehto etenkin talvella on kalastus virtaavassa vedessä. Uuden kaavan massiivisen saunan ja kävijämäärän myötä joenvarren luontoarvo, ekosysteemi ja luonnon kantokyky vaarantuvat. Ihmettelemme myös sitä, että saunan paikkaa siirrettiin yleiskaavan nykyiseltä paikalta 300 – 400 metriä alavirtaan. Perusteluna oli kaavoittajan mukaan se, että juuri tuohon kohtaan rannassa ei ole merkitty erityisiä luontoarvoja. Jättisauna tulisi kuitenkin aivan kiinni merkittävien luontoarvokohtien väliin, ja on selvää, että moisen ison saunan ja viihtymiskeskuksen rakentaminen ja kävijämäärä rasittavat myös sen läheisyydessä olevan rannan luontoarvoltaan merkittävää ekosysteemiä kestävämmällä tavalla. Vaikka uudessa kaavassa saunan käyttäjäksi on osoitettu mökkikylä, rantasaunan pitää olla yleiskaavan hengen mukaan paljon pienempi. Paikka pitää valita myös niin, ettei se tuhoa alueella elävän suojellun saukon elinympäristöä. On selvää, että saunaa ei voi koskialueelle rakentaa. Näin massiivista saunaa ei myöskään pidä Äkäsjoen varteen rakentaa, tästä kertoo myös voimassa oleva yleiskaava, jossa joenvarren sauna on paljon pienempi.</p> <p>Rantasauna on kaavoitettu tiukasti suojellun saukon elinympäristöön keskelle luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä alueita.</p> <p>Rantasaunan rakentamisesta koituu haittoja EU:n luontodirektiivin II, IV tai V liitteessä mainittujen kaava-alueella elävien eläinten elinympäristölle ja luonnon monimuotoisuudelle. Uudessa kaavaehdotuksessa (11.10.2022) rantaan ulottuu VR-alue, joka on retkeily ja ulkoilualue. Rantasaunaa eikä sen rakentamista ei voi tehdä häiritsemättä luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä alueita (Luo-1).</p> <p>Seuraavana esitämme rakennusalan ammattilaisen kuvauksen rakentamisesta kyseiselle paikalle:</p> <p><i>"Rakennuspaikalle olisi rakennettava työmaatie, jotta 160 m² saunarakennus olisi mahdollista rakentaa. Myös rakennukselle mahdollisesti tuotava maahan upotettava kunnallistekniikka vaatii merkittävää maaperän muokkaamista ihan jokirannassa. Työmaatie tulee jättämään pysyvän jäljen ympäristöön. Otaksumme, että tuo Kukastieltä tuleva polku tulisi saunaa rakennettaessa olemaan todellisuudessa tie, jotta paljon käytettävä saunarakennus olisi mahdollista huoltaa. Räjätystyöt ovat hyvin mahdollisia tien rakentamiseksi sekä mahdollisen kunnallistekniikan maahan upotuksen suhteen. Räjätystyöt ovat mahdollisia myös saunan rakentamiseksi. Räjätystyön johdosta puut todennäköisesti kuolevat useiden metrien etäisyydellä räjäytysalueen reunalta, koska räjäytystyö tuhoaa puiden juuristoa laajalta alueelta. Näin ollen tien ympärille muodostuu useiden metrien puuton kaistale. Louhintaa varten suoritettavasta kallionporauksesta ja irrotetun louheen käsittelystä saattaa kulkeutua sadevesien mukana</i></p>	<p>Alueella voimassa olevassa ranta-asetuksessa kaava-alueen pohjoisosaan Äkäsjoen rantaan on osoitettu 50 k-m² saunarakennuksen rakennusoikeus. Käsillä olevassa asemakaavan muutoksessa ranta-saunan rakennuspaikka on valikoitunut alueelta laadittuun luontoselvityksen mukaisten arvokkaiden luontokohteiden perusteella siten, että saunarakennus ei kaavamuuotoksessa sijoitu kaavakartalla luo-alueeksi osoitetulle alueelle. Käsillä oleva asemakaavan muutos ja laajennus huomioi alueen luontoarvot voimassa olevaa ranta-asetusta paremmin, joka tällä hetkellä mahdollistaa rantasaunan rakentamisen arvokkaalle luontokohteelle (Luo-2, metsäluhta).</p> <p>Rantasaunarakennuksen rakennusalan ja luo-1-kohteiden välinen etäisyys on vähimmilläänkin 20 m. Saunarakennuksen ei arvioida aiheuttavan merkittävää haittaa luo-1-kohteiden tai lähiympäristössä mahdollisesti esiintyvien direktiivilajien säilymiselle.</p> <p>Merkitään tiedoksi.</p>

Lausunto / muistutus	Kaavan laatijan vastine
<p><i>jokeen haitallisia määriä mm. sulfaatteja, nitraatteja, fosforia, arseenia, rautaa ja öljyhilivetyjä. Näitä haitallisia aineita saattaa huuhtoutua jokeen myös vaikka louhintaa ei suoritettaisi, sillä työmaatien, polun tai rakennuksen perustamista varten rakennusalueelle joudutaan tuomaan louhetta tai mursketta, jotka usein sisältävät kallioperästä irrotuksen tai porauksen yhteydessä erottuneita tai itse prosessin aiheuttamia edellä mainittuja aineita.”</i></p> <p>Lienee maalaisjärjelläkin selvää, että jos muutaman metrin päähän erityisen tärkeästä elinympäristöstä rakentaa ison omakotitalon kokoisen saunan, vahingoittaa se varmasti ”ympyröityjen” alueiden ekosysteemejä; rakentamisen vaikutukset eivät valitettavasti pysy karttaan piirretyn rakennusoikeusneliön sisällä. Kuten voitte nähdä alueella voimassa olevasta yleiskaavasta, koko jokiranta kaavoitusehdotusalueella on merkitty MY-alueeksi ja nyt ehdotetussa kaavassa rantakaistasta on vain ympyröity luo -merkinnöin luontoselvityksen pohjalta tietyt alueet. Pidämme varsin keinotekoisena järjestelynä kaavoittajan ratkaisua ”ympyröidä” erityisiä luontoarvoja sisältävästä alueesta alueet, jotka luontoselvityksen mukaan oli suositettu suojeltaviksi ja kielletty niiden muokkaaminen. Luontoselvityksessä ei ole otettu kantaa eikä myöskään kaavan laatija ole arvioinut sitä, että miten valtavan saunan käyttö rakentamisvaiheen jälkeen kuormittaa luo-alueiden ekosysteemiä tai jokivarressa pesiviä saukkoja, majavia tai jokea itsessään. Asiantuntijalta on kysyttävä, miten herkkien luo-alueiden ekosysteemiin vaikuttaa 160 neliön omakotitalon rakentaminen ja käyttö 20 vuoden ajanjaksolla.</p> <p>Satoja ihmisiä saunassa ja polulla</p> <p>Vastineessa kunta sanoi, ettei loma-alueesta koidu meluhaittaa enempää kuin muistakaan rakennetuista ympäristöistä. Ilmeisesti tieto on kuitenkin puutteellinen, sillä esim. iso saunarakennusta (160m²) joen varressa näin suurelle matkailijamassalle ei ole missään muualla jokivarressa eikä soisi tulevankaan. Loma-asukkaat/matkailijat, joita alue palvelisi RA Neljä loma- asuntoja varten kaavoitettua aluetta 250m²= 1000m² RV Asuntovaunualue R-1 Lomaa ja vapaa-ajanviettoa palvelevat rakennukset / mökkikylä, E-1 Liikuntahalli ja sen asiakkaat, LPA (autopaikat), muut autolla kauempaa tulevat retkeilijät. Rantasauna tulisi poistaa kaavasta rauhoitetun saukon elinympäristön, Äkäsjokiuoman luontoarvojen sekä sen rannoilla olevien luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeiden alueiden säilyttämisen vuoksi. Saunan käyttökapasiteetti olisi täysin liian iso arvokkaalle ja herkälle alueelle. Saunalle on merkitty reitti loma-asuntoalueelta, liikuntahallilta sekä leirintäalueelta. Lisäksi muut retkeilijät voivat käyttää saunaa. Ympäri vuotisesti rantasaunaa käyttävien satojen ihmisten määrästä johtuvat haitat sekä melusaaste on valtava rasite luonnolle sekä rauhoitetulle saukolle. Rantasaunan käytölle ei ole perustetta siinäkään mielessä, että joki saunan edustalla on kivinen ja matala koski, joka on tosiasiasa uintikelvoton ja uintikelvottomalle uimapaikalle suvantoon pääsee vain (Luo-1) alueen läpi.</p> <p>Linnustosta kuukkelyhdyskunta (silmälläpidettävänä lajina) pesii alueella joen molemmilla puolilla ja vieraillee lintulaudalamme aivan joen suulla, alueella on myös joutsenen sekä</p>	<p>Kaava-alueen lähiympäristössä on Äkäsjoen ranta-alueelle rakennettuna lomarakennuksia sekä ranta-saunarakennuksia, joista käsillä olevan asemakaavan muutoksen ja laajennuksen mukainen rantasaunarakennus ei liene poikkeus. Kaavamuutoksessa on riittävällä tavalla huomioitu alueen luontoarvot ja osoitettu ne kaavakartalla tarkoituksenmukaisin merkinnöin ja määräyksin. Kaavamuutoksen yleisissä määräyksissä määrätään, että rakennukset, pihatiet, autopaikat ja teknisen huollon verkostot on rakennettava siten, että mahdollisimman vähän rikotaan maanpintaa, muutetaan sen tasoa tai kaadetaan puustoa. Vaurioituneet alueet on korjattava ympäristöönsä sopiviksi.</p> <p>Saunarakennuksen rakennuspaikan sijoittamisessa on huomioitu arvokkaat luontokohteet sekä tarkoituksenmukainen kulku korttelialueilta saunarakennukselle. Saunarakennuksen sijainti päinvastoin säilyttää alueen luontoarvoja paremmin, kuin alueella tällä hetkellä voimassa olevan ranta-asemakaavan mukainen rakentaminen.</p> <p>Suunnittelualueelta laaditussa luontoselvityksessä on kartoitettu arvokkaiden luontotyyppien lisäksi pesi-</p>

Lausunto / muistutus	Kaavan laatijan vastine
<p>muiden vesilintujen pesiä. Lisäksi luontoselvityksessä oli mainittu Pajusirkku (vaarantunut), Pohjansirkku ja Västäräkki (silmälläpidettäviä), jotka pesivät aivan kaavassa olevan rantasaunan rakennusalan läheisyydessä. Näidenkin asuin- ja pesimäalueelle ihmisistä ja rakentamisesta johtuva meluhaitta todellisuudessa kantautuu joenrannan kanjonimaisten kalliorantojen vuoksi. Haluamme tuoda esiin myös sen, että matkailua palvelevien rakennusten sekä loma-asuntojen korttelialueen käyttäjien kulku saunalle, massiivisen saunan rakentaminen, sen viemäröinti, kunnossapito ja ennen kaikkea satojen saunojen ympärivuotinen liikehdintä joella tuovat osaltaan merkittävää meluhaittaa herkkään jokivarateen, suvantoon ja kosken ympäristöön, jossa mm. saukot, majavat ja suurpedot elävät sekä porot kulkevat.</p> <p>Hulevedet kuormittavat joenrantaa ja luo- alueita</p> <p>Kaavoitettu alue on rinnemaastoa, joka on suurelta osin avokalliota: kalliolta alas jokeen valuvat hulevedet vievät epäpuhtaudet mukanaan järveen ja jokeen. Joen rannassa valumavedet johtuvat myös suoraan kaavan herkkiin luo-alueisiin. Loma-alueen RV-RM alapuolella joen rannassa on (luo-4) lähdeletto jonne hulevedet voivat valua. Myös loma-asutokorttelin RA:n ympärillä ja alapuolella sijaitsee kolme luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeää suoaluetta (luo-5). Rantasauna sijaitsee joen tulva-alueella ja luo-alueiden keskellä. Kaavassa ei ole huomioitu saunan viemäröinnin tai imeytyskentän kaivutöiden aiheuttamia vaikutuksia luonnolle eikä myöskään vaihtoehtoisesti imeytyskentän haasteita tulvan aikana. Lisääntynyt matkailumassa, asuntovaunualueen matkailuautot sekä myös talvikelkkailu lisäävät myös valumasaasteita sekä meluhaittoja. Koneiden päästöt pilaavat sulamisvesien valumien mukana Äkäsjoen ja Kukaslompolojärven vettä. Lisäksi safarikelkkailu aiheuttaa meluhaittaa tunturien ympäröimän Äkäsjoen ja Kukaslompolojärven reunamilla.</p> <p>Ei tarvetta uudelle karavaanialueelle</p> <p>Metsähallitus on tehnyt alustavan sopimuksen alueen vuokraamisesta kahdelle yksityiselle matkailuyrittäjälle, jotka pistävät alueelle pystyyn liikuntahallin sekä matkailumökkikylän asuntovaunualueineen. Alueesta hyötyvät vain juuri tämän suunnittelun alueen satunnaiset asiakkaat eikä se hyödyttäisi Muonion varsinaisten asukkaiden olosuhteita millään lailla. Äkäslompolon alueella on paljon kapasiteettia hoitaa turistien erilaisia tarpeita. On otettava huomioon, että Muoniossa on jo viisi asunto-vaunuyrittäjää, joiden kertoman mukaan lisää asiakkaita mahtuu jatkuvasti. Samoin sanoi 3-4 kilometrin päässä oleva Äköslompolon Ykkös Caravan, jolla on täyttä ainoastaan pääsiäisenä ja parina päivänä viikolla 37. Em. asuntovaunuyrittäjien elinkeinon harjoittamiseksi ei ole tarvinnut muokata maastoa, jolla on erityisiä luontoarvoja. Aluesuunnittelua on tehtävä sukupolvien aikajänteellä – kaadettua metsää ei saa takaisin. Olisi syytä käydä läpi skenario, jossa maata muokkaava ja metsää kaatava yrittäjä ei</p>	<p>mälinnuston ja lepakoiden ohella muiden EU:n luontodirektiivin liitteisiin II- ja IV sisältyvien sekä uhanalaisten ja silmälläpidettävien lajien esiintymiä. Luontoselvityksen mukaiset arvokkaat luontokohteen on huomioitu kaavakartalla asianmukaisin kaavamerkinnöin ja -määräyksin ja lisäksi kaavassa on annettu yleisiä määräyksiä liittyen rakennuspaikan rakentamattomien osien säilyttämisestä luonnontilaisina ja rakentamisesti siten, että kaadetaan mahdollisimman vähän puustoa. Esimerkiksi Äkäsjoen laakson säilyttäminen suurimmaksi osaksi luonnontilassa turvaa luontoselvityksen mukaan paju- ja pohjansirkun pesimäympäristön. Kaavamuutoksen mahdollistamalla matkailutoiminnalla ei arvioida olevan sellaista merkittävää haitallista vaikutusta Äkäsjoen ranta-alueen luonto- ja virkistysarvoille, että voimassa olevan yleiskaavan ja ranta-asemakaavan mahdollistaman matkailutoiminnan aiheuttamasta melusta olisi erikseen annettava määräyksiä asemakaavan muutoksessa.</p> <p>Kaavan yleisissä määräyksissä määrätään, että rakennuspaikkojen hulevedet tulee pyrkiä imeyttämään rakennuspaikan rakentamattomille alueille ja rakennusluvan yhteydessä tulee esittää rakennuspaikkaa koskeva hulevesisuunnitelma. Natura -alueella tai sen läheisyydessä suoritettavista toimenpiteistä tulee ilmoittaa alueelliselle ELY-keskukselle, mikäli toimenpiteestä voi aiheutua alueen luonnonarvojen merkittävää heikentymistä. Ilmoitusta ei tarvitse tehdä toimenpiteestä, joka perustuu viranomaisen antamaan päätökseen tai lupaan, tai josta on tehtävä lupahakemus tai ilmoitus viranomaiselle jo muutoinkin lainsäädännön nojalla. Kaavamuutoksessa on huomioitu turvallinen alin rakentamiskorkeus.</p> <p>Alueen maanomistajalla tai vuokraoikeuden haltijalla on oikeus harjoittaa elinkeino- ja matkailutoimintaa varta vasten loma- ja matkailutoimintaan maakunta-kaavassa, voimassa olevassa yleiskaavassa sekä alueella voimassa olevassa ranta-asemakaavassa osoitetulla alueella voimassa olevan rakennusoikeuden mukaisesti. Käsillä oleva kaavamuutos toteuttaa sekä maakuntakaavan, alueella voimassa olevan yleiskaavan, että alueella voimassa olevan ranta-asemakaavan tavoitteita.</p>

Lausunto / muistutus	Kaavan laatijan vastine
<p>menestykään toiminnassaan, koska tarjontaa on jo yllin kyllin lähialueella. Yrittäjä lopettaa toimintansa, Metsähallituksesta lähtee vuokralainen ja lähes luonnontilaista metsää on kaadettu ja jokirannan ekosysteemit häiriintyneet tai pahimassa tapauksessa tuhoutuneet lopullisesti. Silloin on liian myöhäistä alkaa vaalia jo menetettyä lähes luonnontilaista metsää, kun alueella on sorakenttää, mökkejä ja sauna.</p> <p>Kaavan muutostarpeet tiivistetysti</p> <p>Esitämme, että kaavassa olevaa loma- ja matkailualueita pienennetään, rantasauna poistetaan kaavasta joen rannasta tai siirretään loma- ja matkailualueen välittömään yhteyteen, asuntovaunualue poistetaan ja Mettosuvannon yläjuoksu sekä kosken VR ja VR-1 ranta-alueet rauhoitetaan luonnon monimuotoisuuden vuoksi, jotta arvokas koski ja suvanto säilyvät arkojen eläinten kotina myös tulevaisuudessa, kuten valtakunnallinen alueidenkäyttötavoite edellyttää.</p> <p>LIITE 1 (17.2.2023):</p> <p>Muistutukseen A liittyvä FT Paavo Hellstedtin (ekologia, evoluutiobiologia, eläinfysiologia) kommentti:</p> <p>Kukaslompolon kaava-alueen muutossuunnitelma</p> <p>Muonion Kukaslompoloon on tehty kaavamuuotos, jossa valtion maille ollaan suunnittelemassa suurehkoa matkailuvaunualuetta ja rantasaunaa. Kukaslompolon asemakaavan luontoselvitys on tehty ja se on ollut nähtävissä julkisesti kaavaselostuksen yhteydessä.</p> <p>Alueella tehdyssä luontoselvityksessä ei mielestäni ole riittävästi otettu huomioon EU:n luonto- ja lintudirektiivissä mainittujen lajien kaava-alueen rakenteista johtuvia haittoja. Direktiivilajeja elää alueella useita: Luontodirektiivin IV-liitteen kuuluvat alueella elävät lajit tarvitsevat tiukkaa suojelua (Luontodirektiivin liitteen IV (a) eläinlajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty luonnonsuojelulain 49 §:n nojalla. Tiukka suojelu edellyttää, että kyseisten lajien lisääntymis- ja levähdyspaikat on aina säilytettävä erilaisten hankkeiden ja toimenpiteiden yhteydessä). Direktiivin II liitteessä mainitut lajit ovat niitä, joiden suojelemiseksi tulee kiinnittää erityistä huomiota, ja niille tulee osoittaa erityisten suojelutoimien alueita. Direktiivin V-liitteessä mainittujen lajien suojelua tulee myös edistää. Alueella elää useita nisäkäslajeja, jotka ovat määritelty EU:n luontodirektiivin II, IV tai V liitteeseen. Näitä lajeja ovat ahma II (erittäin uhanalainen), euroopanmajava II ja IV var, ilves II ja IV var, karhu II var ja IV (ensisijaisesti suojeltava), metsäjänis V, näätä V, saukko II ja IV, susi V Lapissa, pohjanlepakko IV. Osalle direktiivissä mainituista lajeista Kukaslompolon kaavan toteutuminen ei muodostaisi suurta haittaa. Kuitenkin muutama laji on myös tällä alueella kriittinen, eikä niitä ole otettu huomioon luontoselvityksessä niiden painoarvon mukaisesti.</p> <p>1. Saukko II-liite ja VI-liite, lisäksi saukko on rauhoitettu Suomessa. Saukolle, erityisesti talvella, on virtapaikat elintärkeitä. Yksi keskeisimmistä uhista elinvoimaiselle saukkokannalle on vesirakentaminen. Kaava-alueelle suunniteltu sauna uimapaikkoineen Kukaslompolosta laskevan Äkäsjoen</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p> <p>Merkitään tiedoksi.</p> <p>Kaavamuuotuksesta ei arvioida aiheutuvan saukon elinympäristölle sellaista merkittävää haittaa, että saukko tulisi kaavakartalla huomioida esimerkiksi erillisin kaavamääräyksin. Kaavamuuotuksessa ei myöskään osoiteta alueidenkäyttöä vesialueelle. Vesistöä</p>

Lausunto / muistutus	Kaavan laatijan vastine
<p>rannalle haittaisi huomattavasti saukon mahdollisuutta käyttää talvista saalistuspaikkaa saunan käytöstä aiheutuvan häiriön vuoksi.</p> <p>Selvityksessä ei ole otettu huomioon saukon talvisia elinalueita ja niiden liikkeitä talviaikaan. Myöskään minkäänlaista kesäaikaista pesäkartoitusta ei ole tehty.</p> <p>2. Euroopanmajava VI-liite Suomen saamalla varauksella. Lapin alueella Euroopanmajavan metsästys on varauksesta kielletty, johtuen sen kilpailuasetelmasta ja leviämistöiveistä niille alueelle, joilla elää tällä hetkellä vieraslaji amerikanmajava. Majavan elinalue rajoittuu vesistöihin ja niiden välittömään läheisyyteen. Aktiivinen majava-allas voi olla useiden kilometrien pituinen, ja Tornionjoen valuma-alueella niitä pesii useissa paikoissa. Myös Äkäsjöessä on monta majavareviiriä. Kartoituksessa ei ole huomioitu majavaa eikä sen pesimäreviirejä. Tiedossa on, että ainakin yksi majavapari pesii Kukaslompolon ja Äkäslompolon välisellä alueella Äkäsjöessä, ja niillä on useita penkkapesiä. Selvityksessä ei ole tehty majavan pesäreviirien kartoitusta lainkaan. Kuten sau-</p>	<p>koskevat toimenpiteet vaativat vesilain mukaisen toimenpideluvan. Lisäksi Natura 2000-alueella tai sen läheisyydessä suoritettavista toimenpiteistä tulee ilmoittaa alueelliselle ELY-keskukselle, mikäli toimenpiteestä voi aiheutua alueen luonnonarvojen merkittävää heikentymistä. Ilmoitusta ei tarvitse tehdä toimenpiteestä, joka perustuu viranomaisen antamaan päätökseen tai lupaan, tai josta on tehtävä lupahakemus tai ilmoitus viranomaiselle jo muutoinkin lainsäädännön nojalla.</p> <p>Saukon lisääntymispaikka on aina hyviä talvisia ruokailupaikkoja sisältävällä vesistöreitillä ja sijaitsee rannoiltaan suojaisella osuudella, joka on lähellä talvista ruokailualueita. Lisääntymispaikan laajuus riippuu saatavilla olevan ravinnon määrästä. (Suomen ympäristö 1/2017.) Saukolle tärkeitä ovat talvella sulana pysyvät paikat eli kosket. Lajina saukko ei ole mitenkään ihmisarka. Kaava-alueen itäpuolella sijaitsevaan Metsokoskeen jää riittävästi sellaista koski-osuutta, johon suunnitellun saunan rannalta ei ole suoraa näköyhteyttä (n. runsaat 100 m), ja joka on saukolle riittävän rauhallinen silloinkin, kun sauna on käytössä. Öisin saukot varmasti uskaltavat liikkua koko koskiosuudella ja muuttunevat aikaa myöten rohkeammiksi. Tilannetta voidaan parantaa sillä, ettei rantapuustoa hakata saunan kohdallakaan, vaan koko välitön rantavyöhyke säilytetään puustoisena. Kaavan toteutumisen jälkeen saukko pystyy saalistamaan koskella talvisin silloinkin, kun sauna on käytössä, koska riittävän rauhallista koskiosuutta jää vähintään runsaat 100 m. Saunan lähelle tulemista saukko voi tuki ainakin aluksi välttää, jos siellä on liikettä. Koskea parempia pesäpaikkoja on puolestaan runsaasti koskesta pohjoiseen olevilla jokirannoilla. Saunarakennuksen sijoittaminen kaava-alueen eteläosaan nykyisten mökkien läheisyyteen aiheuttaa vähemmän häiriötä verrattuna siihen, että sauna rakennettaisiin pohjoisemmaksi kaava-alueella. Pohjoisempina rannan vaikeakulkuisuus suojaa tehokkaasti jokivarren eläimistöä häiriöltä ja lisäksi jokiranta on puustoinen ja pensaikkoinen eli joelle ei näy esimerkiksi nykyisin käytössä olevilta poluilta.</p> <p>Pääosa jokivarresta jää kaava-alueella rakentamisen ulkopuolelle. Luontoselvityksen laadintahetkellä kaava-alueella joen rannoilla ei havaittu majavan patoja tai kekopesiä. Toisaalta euroopanmajava, joita Lapin majavat ainakin pääosin ovat, eivät välttämättä rakenna kekopesiä lainkaan, vaan tekevät pesänsä rantapenkkaan. Myöskään rantapenkassa ei havaittu pesiä. Alueella ei havaittu patoja, eikä niitä varmasti ole aivan kaava-alueen lähelläkään, sillä vedenpinta ei näyttänyt siltä, että sitä olisi mikään normaalista tasosta nostanut. On epätodennäköistä, että majava rakentaa pesää Metsokoskeen, joka on hyvin kivikkoisen ja matala, sillä paremmalta vaikuttavia paikkoja on pohjoisempina, jossa vesi on syvempää. Kaava-alueen pohjoisosaan kaavamuutoksesta tuskin aiheutuu merkittävästi lisää liikkumista, koska jokiranta on</p>

Lausunto / muistutus	Kaavan laatijan vastine
<p>kollakin on majavalle erityisen tärkeää ne kohdat jokialueella, jossa ne nisäkkäinä pääsevät vedestä jäälle ja sitä kautta maalle.</p> <p>3. Luontoselvityksessä tarkasteltiin pohjanlepakon liikkeitä yhtenä yönä elokuun puolivälissä. Tuolloin pohjanlepakot ovat alkaneet siirtymään poikaskolonioista syönnösalueille. Myöhemmin syksypuolella kun ne ovat saaneet syönnösalueilla tarpeeksi ravintoa siirtyvät ne talvehtimispaikoille, jotka saattavat olla satojen kilometrien muuttomatkan päässä lisääntymis- ja syönnösalueilta. Tämän vuoksi yksittäisen yön kartoitus ei kerro juurikaan lepakoiden elinympäristön ajallisesta tarpeesta, varsinkin kun syönnösvaiheessa, joka oli siis meneillään kartoituksen ajankohtana, saattavat lepakot siirtyä pitkiäkin matkoja hyvien ja laikuttaisten ravintokeskittymien (esim. muurahaisten parveilulennot) perässä.</p> <p>Lintudirektiivin I-liitteen lajit ovat yhteisölle tärkeät lajit, joille tulisi osoittaa suojelualueita ja suojelusuositus koskee erityisesti muuttolintuja kosteikkojen osalta. Lintudirektiivin I-liitteen lajeja pesii Kukaslompolon ja sen ympäristön alueella. Esimerkkejä ao lintudirektiivin I-liitteen lajeista alueella on liro, metso ja pohjantikka – Luontoselvityksessä ei ole tehty kunnollista pesimälintuselvitystä Kukaslompolon ja</p>	<p>laajalti tulviva ja erittäin vaikeakulkuinen. Lisäksi jo olemassa olevat mökit/vapaa-ajan asunnot kaava-alueen eteläpuolella aiheuttanevat sen, ettei majava tee pesiä Metsokosken eteläosaan tai Metsosuvantoon. Näin ollen ei ole todennäköistä, että kaavamuu- toksessa osoitetun saunarakennuksen rakennusalan kohdalla tai lähistöllä joessa olisi majavan lain tarkoit- tamaa lisääntymis- ja levähdyspaikkaa. Majavan li- sääntymis- ja levähdyspaikaksi on julkaisussa Suo- men ympäristö 1/2017 sivulla 33 määritelty nimen- omaan pesä. Lisääntymis- ja levähdyspaikkahan ei di- rektiivilajien kohdalla tarkoita kaikkia paikkoja, joissa eläin liikkuu. Sinänsä majavia voi varmasti liikkua koko joen mitalla varsinkin silloin kun mökeillä on hil- jaisempaa. Joka tapauksessa jokivarteen jää kaava- alueellekin paljon sopivan rauhallista rantaa majavan pesintään ja ruokailuun.</p> <p>Selvitysalueen harvat mäntymetsät sopivat hyvin pohjanlepakon saalistusalueeksi, mutta selvitysalue- eella ei kuitenkaan ole tavanomaista suurempaa mer- kitystä pohjanlepakoille eikä pohjanlepakoiden esiin- tymiseen perustuvia maankäyttösuosituksia ole tar- peen esittä. Lepakoiden kannalta olennaista on se, että maisemarakenne säilyy riittävän samanlaisena. Kaavamuu- toksessa alkuperäistä puustoa pyritään säi- lyttämään mahdollisimman paljon ja kaavan yleisissä määräyksissä määrätään mm. rakennuspaikan raken- tamattomien osien säilyttämisestä luonnontilaisina sekä rakentamisesta siten, että mahdollisimman vä- hän kaadetaan puustoa. Puuston säilyttämisestä on hyötyä myös alueen lepakoille. Jokirannat tulva- alu- eineen ovat usein saalistusympäristönä lepakoille tär- keitä, koska siellä kuoriutuu runsaasti saalishyöntei- siä, ja toisaalta jokiuoma on hyvä lentoreitti, mihin käsillä oleva kaavamuu- tos ei aiheuta muutosta. Ylei- sesti ottaen pohjanlepakko (joka on kaava-alueella ai- noa lepakkolaji) viihtyy asutuksenkin tuntumassa eikä loma-asuntotyypinen rakentaminen siten mitenkään automaattisesti vaikuta lepakoihin. Merkittävin vaiku- tus voisi olla keinovalon lisääntyminen, mutta toi- saalta pohjanlepakot voivat saalistaa katuvalojenkin lähellä, koska valot keräävät hyönteisiä. Lisäksi ra- kennuksiin voi syntyä päiväpiiloiksi sopiva paikkoja, joita alueella on nykyisin vähän. Lepakoiden oloja voi myös parantaa asettamalla niille lepakonpönttöjä. Kaavan yleisissä määräyksissä keinovalosta määrä- tään, että alueen piha-, katu- ja ulkovalaistus on suunnattava alaspäin maata kohden siten, että tai- vaalle suuntautuvaa hajavaloa muodostuu mahdolli- simman vähän.</p> <p>Luonnonsuojelusta valtion omistamilla alueilla ja luon- nonsuojelualueiden perustamisedellytyksistä on sää- detty luonnonsuojelulaissa (1096/1996). Äkäskoki ei kuulu osaksi kaava- aluetta, jolloin vesialuetta ei ole myöskään sisällytetty laadittuun luontoselvitykseen. Luontoselvitys on kuitenkin kattanut Äkäsjoen ranta- alueen, jossa selvityksessä on kartoitettu pesimälin-</p>

Lausunto / muistutus	Kaavan laatijan vastine
<p>siitä laskevan Äkäsjoen osalta. Eli selvityksessä lintujen pesimäkartoitus on mielestäni puutteellinen.</p> <p>Nisäkkäiden ja lintujen lisäksi kartoituksessa ei ole tehty selvitystä muun muassa sammakoitten V-liite ja harjuksen V-liite esiintymisestä alueella ja erityisesti suunnitellun ranta-saunan alueella.</p>	<p>nuston ja lepakoiden ohella muiden EU:n luontodirektiivin liitteisiin II- ja IV sisältyvien sekä uhanalaisten ja silmälläpidettävien lajien esiintymiä. Luontoselvitys on kattava ja laadittu asemakaavatasoisena riittävällä tarkkuudella. Äkäsjoki on Natura 2000-verkoston kuuluva-alue, jonka osalta suojelutavoitteet on erikseen määritelty. Lisäksi vesistöä koskevat toimenpiteet vaativat vesilain mukaisen toimenpideluvan.</p> <p>Asemakaavatasoisen luontoselvityksen yhteydessä ei ole ollut tavanomaista tarkastella erikseen ja kokonaisuudessaan alueen matelija- tai sammakkokantaa, kuin ainoastaan lajikohtaisesti niiltä osin, kun laji on uhanalainen tai erikseen suojeltava. Tästä esimerkkinä direktiivilaji viitasammakko. Myöskään Äkäsjoen kalakannan selvittämistä ei kaavatyön osalta arvioida tarkoituksenmukaiseksi varsinkaan, kun Äkäsjoki rajautuu kaava-alueen ulkopuolelle. Muiden alueella mahdollisesti esiintyvien suurikokoisten ja mahdollisesti häiriöstä kärsivien nisäkkäiden, kuten suurpetojen osalta voidaan todeta, että ne eivät asetu pysyvämmin näin lähelle olemassa olevia mökkejä, kun vieressä on esimerkiksi laaja kansallispuisto. Näin olen on epätodennäköistä, että alueella sijaitsisi lajien lisääntymispaikkoja.</p>

Turussa 29.5.2023

Nosto Consulting Oy

Pasi Lappalainen
dipl.ins.